

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

<p>As országos magyar gazdasági egyesület tagjai legye kapják.</p>	<p>As Országos Magy. Gazdasági Egyesület tulajdona.</p> <p>As egyesületi tanács felügyelete alatt:</p> <p>Felügyelet és kiadástól felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója. Feladó szerkesztő: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-elnöke. Társasági: Maday Barna az OMGE. titkára.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal:</p> <p>Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.</p> <p>Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.</p>
--	--	--

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Közteleken.

1900. december 15-én d. u. 4 órakor. Szőlészeti és borászati bizottság ülése.
- » december 17-én d. e. 10 órakor. Magyar gazdaságövetség közgyűlése.
- » december 19-én d. u. 4 órakor. Állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály ülése.
- » december 20-án d. u. 4 órakor. Igazgató-választmány ülése.
- » december 21-én d. u. 4 órakor. Országos törzskönyvi bizottság ülése.

Meghívó.

As Országos Magyar Gazdasági Egyesület szőlészeti és borászati bizottságának félévi hí 15-én, azaz szombaton d. u. 4 órakor a Köztelek nagytermében tartandó üléseire.

As ülés tárgya:

1. Állásfoglalás a román szőlő bohozatalnál tapasztalható visztsélekek ellenében. Előadó: Baross Károly.
2. As orosz borvám emelése.

Bernáth Béla,
a bizottság elnöke.

Lótenyésztési és díjlovaglási rendező-bizottság ülése.

(1900. december 6.)

Jelen voltak gróf Dessewffy Aurél elnök-tele alatt Forster Géza, dr. Hammersberg Jenő, Hoffmann Lipót, Károly Rezső, Lossoczky

Mihály, Steiger Gyula, Somssich Andor, gróf Szepesy Péter, Szilassy Zoltán és csere Zoltán. Elek bizottsági tagok és Jezenszky Pál titkár, mint előadó.

Kimintették az ülésről való elmaradásukat: Forster László, Halassy Pál barnok és Kisfaludi Liptay Béla.

Katonalovak tenyésztésére használása.

Előadó: Előterjeszti, hogy Dessewffy Aurél gróf öngyémétsége a Köztelekben nemrég egy nyílt levelet tett közzé, amelyben nagy jelentőségű eszmét pendit meg. Öngyémétsége kiindulól abból, hogy a népies köztenyésztésben sok a rossz alkotás kanca, hogy a lókvitel emelkedése folytán a tenyésztésre alkalmas anyagnak igen jelentős része meg veszendőbe, hogy továbbá a tenyésztésre alkalmas anyag egy nagy részét a katonai kincstár szolgálatára fordítja, hogy a köztenyésztésben oly irány kap lábra, hogy a maholnap nem lesz katonai szolgálatokra alkalmas lóanyag, mindezeknél fogva felveti azon eszmét, hogy a közös hángyémétségre nyílt módon tenyésztőinknek a katonai lóanyag tenyésztésének fellendítésére.

Az eszökt erre Öngyémétsége a következőben látja: A katonai kincstár lovaszerezőként 40 lovat szokott vállalkozóknak kiadni s ez bizonyos évek múlva az illetők tulajdonába megy át. Nincs azonban biztosíték arra nézve, hogy kik kapják ezen loványgot. Ocellenciájára proponálja, hogy a katonai kincstár a 40 lóból 20 kanczát oly feltételre adjon ki, hogy ezeket tenyésztésre is használhatják és viszont a vállalkozók kötelezettségnek, hogy ezen kanczák csikóit 3 éves korban a katonai kincstárnak tartoznak bemutatni és eladni, akkor ezen módon évenként csak 41 lovaszeredét vévén fel a közös hadsereg részéről, 820 kanczát lenne a jól termett és ki próbált anyagból a köztenyésztésnek visszaadva, ami pár év múlva szép kontingenst lenne. A nyílt levél gróf Széchenyi Alásdróhoz volt intézve, ki a Köztelekben közzétett változásban hozzájárólva a kérdéshez, szintén hang-

súlyozta, hogy elhibázott intézkedés a katonai kincstárnak, hogy kintja a vállalkozóknak a loványgot anélkül, hogy biztosítékot szerezne magának arra nézve, hogy kik kapják az anyagot s hogy tenyésztési anyagul használhatnának a lovak és ha igen, mily anyaggal fedeztetnek be a tenyész-kanczák. Széchenyi gróf szintén odaközlöndi, hogy az elhibázott módus s a maga részéről melegen üdvözli gróf Dessewffy javaslatát, de aggodalmánál ad kifejezést, hogy ez keresztül lenne vitható és ép ezért egy közvetítő javaslatlál áll elő, amely a következő:

Ugyanis a katonai czélokra bevásárolt 3 éves lovaknak szintét-javát a Magyarországnban levő nyári eszökelepen összpontosítják; itt tartják egy évig és 4 éves korukban ki lesznek adva a különböző ezredekek. Javasolja, hogy az ezen telepkéül az ezredekek küldendő 4 éves kanczák fölött kimutrátsauk előtt egy vegyes bizottság, mely a földmívelési miniszternek kiküldöttjének elnökeite alatt az illető eszökeletparancsokból, föllatorvasból és az illető megye lótenyésztő bizottságából állana, tartson szemlést és válogassa ki a tenyésztésre alkalmas egyedeket, melyek visszaadandók lennének a köztenyésztésnek, ez azért szükséges, mert tudvalevőleg ezen lovak nagyrésze tisztulól lesz s néhány évi használat után az illető tisztnek sajátjává válik. Ezen bizottság által kiválogatott s az ezredekek evidenciájában tartott és képesség szerint minősítvénytel ellátott kanczacsangy 4-6 évi szolgálat után visszakérülne a tenyészőközhez azon feltétel alatt, hogy 1. amerikai ügét vagy hidegvérű ménnel nem szabad párosítani és 2. hogy a 3 éves csikók a katonai lovasító-bizottságnak bemutatandók. Ezen föntemeltet kanczacsangy nyilvános árverésben volna eladandó, vagy mit kisebb tenyészők érdekében kívánatosabbnak tartanak, vegye meg az egész anyagot a földmívelésügyi miniszter ur és részletizetéseket adja tovább a tenyészőknek.

Széchenyi gróf s javaslatla nem egészen egyikik meg Dessewffy Öngyémétsége javaslatával s mintegy közvetüló indítvány volna,

a Magyar Mezőgazdasági Bizottsághoz

Budapest, V. utca, 25. sz. 251

most juttat be: Lohrid, Lincsa

s minden más részlegből

s ezt minden részlegből

melynek kivethetőségét illetőleg a mai ülésnek volna hivatásá hozatni.

A fölvetett kérdéshez a Köztelek hasábjain hozzászóltak mások is, így Pályi Sándor, ki a legnagyobb bajt abban találja, hogy nem a tenyésztőknek kerül bíróikba ez az anyag, hogy az árveréseket őszkor és télen tartják, mikor a kistenyésztők nem igen jutnak hozzá, hogy ezen árveréseket felkeressék, cselészerei volna ellenfogja, hogy az árverések decentralizáltassanak és augusztusban s illetve arián előtt tartatnának meg, hogy a verő gazdák a tenyésztés céljaira szolgáló ezen anyagot felhasználhassák.

Hozzászólt a kérdéshez Oderszy Lajos is, ki azt mondja, hogy nem egészen helyt álló az a felkérés, minthogyha a kisorolt 13-15 éves kanca nem volnának tenyésztésre alkalmasak. Ő ennek az ellenkezőt bizonyítja, miután oly ménest vezet, amely kizárólag a katonaságtól kiszuperált idős lovakból áll s azt igazolja, hogy a fedezetének az eredménye a lehető legjobb, s így van eszt rá, hogy magtalan maradna a kanca és viltaja, hogy ezen idősebb kancák teljesen alkalmasak még a tenyésztésre.

Előadó bemutatja Kisfaludi Sándor levelét, ki a mai ülésen meg nem jelenhetett is, így levélben fejt ki azon álláspontját, hogy a hadsereg részére előadott a tenyésztésre kiválólag alkalmas kancákra, melyek meg kellene lennie a miniszterurnánál, hogy ezeket az előadó, ha akarja, mint vállalkozó kiheresse. Ezáltal a tenyésztők hajlandóbbak lennének a jó minőségű tenyészanyagot is megválni; s a hadsereg kapna jobb anyagot, de a tenyésztő öt év múlva ingyen visszakapná meg tenyészteszté mindig alkalmas kancákra.

Előadó szerint a dolog lényege, ami felett a bizottságnak véleményét kellene cserélni az, hogy kivethető-e Öngymellőőségének javaslata. Jóval fellegása szerint kivethető s mert a javaslat rendkívül fontos, szükséges, hogy ezirányban az egyesület felterjesztést intézzen a hadügyi miniszterhoz és földművelésügyi kormányhoz.

Steiger Gyula olvasta a nyílt levelet, de aggályai vannak a felvetett javaslat keresztülvételét tekintetében. A kisorolt katonalovaknál első feltétlenül szabja a katonai kincstár, hogy azokat behatárolni nem szabad. A nyílt levélben foglalt indítvány keresztülvételénél ezen feltételt a katonai kincstárnak meg kellene szüntetnie, de ha ő azzal adja ki a

kancákat, hogy az behatárolt, akkor ezen anyag rá nézve értéktelenné válik.

Gróf Deseffy Aurél indítványának lényege a következő: a katonai kincstár lovaszerendeként 40 lovat ad ki évenként váltóközöknél azon feltétel mellett, hogy 5 évig tartassék ezen idő után, vagy mozgósítás esetén a kincstár rendelkezésére bocsátják. A költsége az a volna, hogy ezen szerendeként 40 lóbol 10 lórol a kincstár hadi célokra lemondana s feladózza tenyészési célzakra azon kötelezettséggel, hogy azoknak csikóit 3 év múlva az illető tenyésző a katonai cseréknek meg számlára kell, hogy felajánlja. Ekként a katonai kincstár azt az álláspontot, amit hoz a tenyészési célzakra, megkapja a tenyészanyagban, mert ezáltal elerőtné a cél, hogy a tenyészők kipróbált katonai kancákat kapnának s a katonai kincstár pedig megfelelő repondnak kapna a kisoroltat pedig a kincstár háboru esetén ezen lovakat bekihathatná. Szólo kiindulási pontja az volt, hogy miután az utolsó éven 30,000 ló kivittetül, részben a szomszéd államokba Törökországba, Görögországba s Afrikába, így tenyészanyagunk kevesebbet s a megmaradt kancáanyag sejtesebbé vált.

Steiger Gyula: Összevételencziánájának indítványát nem tartja kivethetőnek, de még kötelező Szóchevy grófnak, mert a katonai kincstár a lovakat akként adja ki, hogy gyakorlat esetén nem is említve a mozgósítást, bármikor veszt szavonahajja, ha pedig azzal adja ki, hogy a kancákat felhatgati szabad, akkor ezek hadicélzakra nem alkalmasak.

De miscoda indokból vegye meg a tenyésző a kiadóval lódat, azért, hogy kötelező Szóchevy grófnak a katonai kincstár s Eltekintni, hogy a megkínálás problématisz dolog, a tenyésző ugyanis csak 4 év múlva jön ebbe a helyzetbe és most is az egész országban azon panaszkodunk, hogy 325 frtért nem lehet lovat vásárolni s a katonai vásárlóbizottsók 325 forintot oly lovakat kívánnak, melyek 325 frtért megvásárolhatók. Körülmények között tehát a tenyésző nincs szíves arra, hogy hibátlan lovakat neveljen. Különben is felszólaó szerint a kincstárnak se lesz semmi előnye sem ebből. Öngymellőőségének intencziója böles és helyes, de a megoldási mód gyakorlatilag nehézségekbe ütközik. Szóchevy gróf porpozicziója pedig teljesben kivethetetlen.

Hammerberg Jenő: Annak elődönése,

TARCSA.

Amerikai levél.

Washington, 1900. november 6.

Végre hoztjukolt ahhoz, hogy éleményeimről írhatólos jelentéseim kívül részletekben beiratok hazá!

New Yorkban partra szállva egynesen Washingtonba utaztam. Követségemmel az első utam. Követségem hungerről *Hengelbiller* főtisztóó s nagydobozs rendkívül előkészítve fogadott és társasága annál kellemesebben esett, mert magyar dolgokról, magyarul beszéltny együtt.

Washington gyönyörű város és folyton szépül. Persze nem lehet Budapesttel összehasonlítani, felvése nem oly szép, sem formátana, sem pedig lakossága, mint a mai szép fővárosunké, melyre minden büszké lehetünk.

Washington Amerikának legerősebb városa, tele parkokkal, szobrokkal, az itteni „arizotratózió”-mal palotáival és ami a fő, a kormány és a diplomácia székhelye, semmi gyár és semmi ipar nem van benne.

Mánap siettem a földművelésügyi miniszterumba és ott legelőbb Mr. Hyde-t, a statisztikai osztály főnökét kerestem fel, s kiz

Jekeffalussy József ő méltóságától külön ajánló levelet volt és kinek ezen ajánlatért különösen le vagyok kötelező.

Hyde rendkívül értelmes ember, aki miniszterúrén veseti miniszterurna fontos statisztikai munkálatát. Oly követségben barátiság fogladdott, hogy erre csak amerikai képes és mindjárt benne voltak a komoly tárgyalásokban. Hyde különösen dicsérő szavakkal halmozta el Darányi miniszterünk világstatisztikáját, amelyet itt is, legtöbbré becseálné az összes többi hasonló összehállításokkal.

Hyde-nál azután a miniszterúrén mentem. Mr. Wilsonhoz, egy magas, szikár, idősebb ur, igen jóvalis és erőlyes ember benyomását szét. Wilson szintén rendkívül szívesly volt hozzám, sokat kérdezett Magyarországról, őrrül, hogy beszélék angolul és azt mondta természetesen, velem is oly jóban lesz, mint német kollégáimmal. Hyde-nál azután a miniszterúrén mentem gazdasági attaché, Báro Herman már hét éve van itt, különösen ismeri az itteni viszonyokat, sokat utazott, érintkezésében van folyton az itteni hatóságokkal, minden fontosabb gazdasági kérdés ő tárgyal, be van osztva a követséghez és a diplomáciához.

Többi nagyon sokat köszönhetek. Öszinte, barátságos modora, sok ismeretsége, alapos tudása és nagy ambíziója élvezetese és

hogy katonai szempontból mi kivethető a javaslatból, nem e bizottsághoz tartozik, ép azért szóló megmaradna a cél és az eszme megvitátása mellett mindazok, kik Magyarországon lótenyészéssel foglalkoznak, Öngymellőőség eszméjét szerencsésnek fogják mondani s a legnagyobb örömmel fogják áldozni, mert kétségtelen, hogy a lótenyészés egyik legfontosabb közságadái átvált, melyek a tenyésző jobb terjedelmét kell venni és több hasznót hajtani, mint eddig felmutatunk.

Előtte szólo a két előterjesztést javaslatot nem tartja kivethetőnek, mert hogy ezredenként csak 10 kanca kiadassék, ez nem elegendő. Miért nem választolnánk évenként a romba-hozott 20%-kál lovat, hogyha a földművelésügyi miniszternek vagy az általa felhatalozott lótenyészési egyletnek megadatik a jog, hogy kiválasztassék a tenyészési célzakra alkalmas kancákat és ezeket átvegyék a hadügyi kincstáról s a tenyésző bírókba bocsájtassák. Ez volna szólo szerint egyik módja a kérdés megoldására, de szólo nem bocsájtják a lovakat meg a kancákat megállapítása a földművelésügyi, hadügyi és hadvédelmi miniszterek közös feladata. E bizottságnak feladata csupán az ezen eszmét felkérlni s javasolni a választásminiszter, hogy intézzen felterjesztést a magyar földművelésügyi miniszterhez az iránt, hogy találjon módokat, miszerint a kancák tenyészésére a köztenyészés céljaira.

Somcsik Andor szintén az tartja, hogy égető szükségét oldana meg Összevételencziánájának javaslata, felkérendő tehát a földművelésügyi miniszterurna arra, hogy találjon módokat, miszerint a kancák tenyészésére a köztenyészés céljaira.

Szilassy Zoltán oly oldalról kívánja a kérdést megvilágítani, mely annak kivethetőségére nézve indokul fog szólni s megfogja ingatni azok nézetét, kik a javaslatot kivethetőnek nem tartják. Mindenki elismeri, hogy jó kancáanyag nélkül jó lovakat tenyészíteni képtelen nek, azaz a kancák tenyészésére, mely az állam jó megle beszerzésére és alkalmazására ország-szerke hoz, jóformán meddő maradnak, ha rossz kancákra alkalmaztatnak ezen kitűnő állami ménék, mert az eredmény az első ívadékokban sem lesz megfelelő, de ha az első ívadékokban jobb anyag származék is, azt ismét a katonaság veszi el és így a tenyészésre nézve ükéltesen elvesznek. Nézte

tanulagóssá teszik a vele való társalgást. Vele mentem azután végig a miniszterurna fontosabb osztályain, ezzel megismerkedve a nevezetes urakkal, akiknek természetesen a miniszter vezetése mellett köszönhető nagyrészen az, hogy az amerikai gazdának most oly jól megy a dolga.

Aki ismeri az amerikai viszonyokat, az előt nem lesz feltűnő, hogyha elmondom, hogy a miniszterurna hivatalnokainak a fele — a szebb nemhez tartozik.

Maga a miniszterúrén túljutott pompás parkban fekszik a Washingtoni múzeum. Közvetlen közelében és kicsiny, tuládonképen két kis épület, de egyáltalán is közel se jár a mi budapesti nagy palotánkhoz. Az itteni miniszterurna csak a legelsőbb fórum, mert nem szabad feleletünk, hogy minden egyes állampolgár megvan a maga külön földművelési miniszterúrén, melyek nagydobozs, ott végzik a Washington csak a legelsőbb vezetést és az internacionális forgalom kérdéseit tartja ön magának.

Itt van mindjárt egy érdekes osztály: a „Foreign Market” vagyis a külföldi piacok osztálya, Hitchcock ur vezetése alatt, ránk nézve több a legfontosabb osztály. Azután az Animal Industry osztály, mely a tenyészés, a statisztikai, a kísérleti állomások, a chemiai, az entomológiai (rovarani), a biológiai (élet-

gazdasági termelésre nézve és innen van, hogy a kereskedelmi szerződészek megújítása előtt a mezőgazdasági körök igekeznek elsősorban tért foglalni, érdekeik védelmét biztosítani.

A kereskedelmi forgalom növelésén alapuló vámpolitikával egyes nemzetek, így Franciaország és az Egyesült Államok már régebben szaktoltak, még pedig oly eredménytel, amely méltán kelti fel más európai államok irigységét. Közép-Európára nézve azonban Németország állásfoglalása lesz döntő a vámpolitika iránya tekintetében.

Ez államban pedig nemcsak a mezőgazdasági, de az ipari körökben is a nemzeti termelés védelmének szükségessége erősen előtérbe nyomul, annyira, hogy az iparosok által a kereskedelmi szerződészek előkészítésére alakított központ legutolsó munkálata már egy igen határozott közvédelmet jelent a német agráriusok álláspontja felé, amennyiben határozottan szakít a szerződéses politika alapelveivel a legtöbb kedvezményvel, sőt egyáltalán nem idegenkedik a ketős vámtarifától s ezzel kapcsolatosan a differenciális vámképzéstől sem. A kereskedelmi körök a mulban is a mai is a szabad kereskedelemnek a hiva is bár látszólag a termelés által felléltott követelményeket elfogadják, a kereskedelmi szerződészekben mindig biztosítanak oly kivásokat, amelyeken a termelésnek nyújtott vámvédelmet megkerülni lehet.

A vámvédelmet azonban legfőképpen a védámos irányzatnak a hívei s mindenütt ott azok, ahol a termelés a fogyasztást már fedezni nem képes. A két érdekű álláspontja tehát egymással ellentétes s miután a termelők már eddig eléggé kárát vallották annak, hogy a vámpolitikával nem törődtek, idejében igekeznek állást foglalni s a vámpolitika terén oly biztosítékot szerezni, amelyek mellett a termelés védelme kereskedelmi szerződészek kötése esetén is érvényesül.

Két irányzat küzd tehát most egymással szemben. Az egyik, amely a forgalmat mindenáron növelni akarja, a másik, amely elsősorban a nemzeti munka, a hazai termelés védelmére helyezi a súlyt. Ez az ellentét a két nézet képviselői között nálunk is kifejezesebb jut. S ez a magyarázata annak, hogy a kereskedelmi és mezőgazdasági körök között a vámpolitika tekintetében már annak alapjaira vonatkozólag is erős eltérések mutatkoznak. Csak fokozódik a zavar azonban a közzgazdasági tényezők között azáltal, hogy a magyar iparos körök az önálló, a mezőgazdasági körök pedig a közös vámtérületnek a hívei, az egyik az egyikben, a másik a másikban véli feltalálni boldogulását. A mezőgazdasági és iparoskörök állásfoglalását már ismerjük. Nem azonban a kereskedelmi körökét vagy legalább nem a budapesti kereskedelmi körök hivatalos állásfoglalását a jövő vámpolitikájával szemben. Hogy azonban mily irányban fognak e körök megnyilat-

kozni, azt sejtethetjük abból a kritikából, amelyre a mezőgazdasági körök állásfoglalása nyújtott alkalmat Matekovicus Sándornak, a szabad kereskedelmi irányzat megtestesült képviselőjének s a kereskedelmi körök állásfoglalását irányítójának.

A „Közzgazdasági Szemle” folyó évi 10-ik számában „Agráriávdöntések” cím alatt foglalkozik azon munkálatával, a melyet az „OMGE.” várnügyi bizottsága „A jövő vámpolitikája” és „Uj vámtarifánk” cím alatt adott ki s a mely indoklásával az egyesület állásfoglalásának.

Maga a bíráló őszintén bevallja, hogy a szerkesztőségnek reáeső választását nem tartja a legszerencsésebbnek, mert hisz ő róla ország-világ tudja, hogy a munkálattal irányval teljesen ellentétes nézetet vall s hogy így ítéletében nem is lehet objektív.

A kritika reánk nézve mégis érdekel bir, mert összeütközése annak a két iránynak, a melyet fennebb vázoltunk s a melyek egyikének célja elsősorban a forgalom növelése, a másiké elsősorban a termelés védelme.

S így ne csodálkozzunk azon, midőn a kiindulás alapjait szolgáló elvek annyira ellentétesek, ha a levont konzekvenciák sincsenek összhangban. Hogy a két irány közötti ellentéteket illusztrálhassuk, elég csak néhány nézeteltérésre rámutatnunk.

Igy p. o. amíg a mezőgazdasági körök egész akciója abból indul ki, hogy a kereskedelmi szerződészek következtében a mezőgazdaság helyzete türelhenné vált, addig Matekovicus kritikájának kiinduló pontja az: hogy a mezőgazdaság a kereskedelmi szerződészek ideje alatt határozottan fejlődött s illetve a kereskedelmi szerződésekből a mezőgazdaságra előnyök háramlottak. S hogy állításának nyomatékot adjon, forgalmi adatokat is közöl, a nála megszokott könnyed módon, odavetve, a nagy tömegből csakis egyes számadatokat kiragadvá, mint egy olyan, aki a küzdterén való fensőbbégekkel teljes tudatával bir.

Igy tagadásba vonja a bíráló azon állításunkat, hogy a kereskedelmi szerződészek ideje alatt a monarchia kereskedelmi mérlege rosszabbodott volna. Erre nézve azonban nagyon hiányos bizonyítványokat közöl s kénytelenek vagyunk a tisztelt bírálót reátalálni a bíráló tárgyát képező munkálat I-ő táblázatára, amely a következő adatokat tartalmazza:

behozatali többlet	
1882-től 1885-ig	891.4 millió korona
1886-tól 1889-ig	1272.8 „
1890-tól 1903-ig	1137.4 „
1894-től 1897-ig	392.0 „

Az 1898-dik évben pedig a kivitteli többlet 24.4 millió korona behozatali többlettel változott.

Ezek az adatok talán eléggé igazolják, hogy a kereskedelmi szerződészek ideje alatt kereskedelmi mérlegünk hátrorozott rosszabbodott, ami nem zárja ki azt, hogy talán a jövő évek kedvez-

zőbb alakulást fognak mutatni, amár erre kevés a remény akkor, amidőn azt látjuk, hogy az elzárkózás politikája mindenütt tért hódít. De még egy adatot szabadon idehúzzunk a nevezett táblázatból:

	behozatali millió forint	kivitteli millió forint
1882—1885-ig	2449.7	2895.4
1886—1889-ig	2230.1	2866.5
1890—1893-ig	2516.6	3068.8
1894—1897-ig	2888.5	3084.5

Ezen néhány adat megdönthetetlenül igazolja a kereskedelmi mérleg, de különböző forgalmunk alakulásának rosszabbodását, mert a behozatali nagyrányú emelkedésével sehogyssem áll arányban a kivitteli emelkedése.

A bíráló egyes mezőgazdasági termények forgalmára is kiterjeszti figyelmét. Így első sorban s természetesen a buzdára, amelyről kétségbe vonja a részünkről hangoztatott azon állítást, hogy buzában megszűnt a monarchia kivitteli állam lenni.

Itt nem teszünk egyebet, mint egyszerűen reprodukáljuk a bíráló adatait. E szerint figyelembevéve a buza, a liszt és az őrlési engedélyes forgalmat s illetve a lisztet buzaértékre számitva át, buzakivitteli többlet volt:

1891-ben	2.406,000 q.
1892-ben	845,000 „
1893-ban	504,000 „
1894-ben	557,000 „
1895-ben	1.333,000 „
1896-ban	583,000 „

Behozatali többlet volt:

1897-ben	2.206,000 q.
1898-ban	2.828,000 „
1899-ben	1.110,000 „

1891 óta tehát a kivitteli többlet hanyatlása Matekovicus adatai szerint is fokozatos, míg az utolsó három évben már jelentékeny behozatali többlettünk van.

Ezek a statisztikai adatok tehát nekünk adnak igazságot.

Hivatkozok bíráló árpa- és malta-kivitteli nagyrányú emelkedésére is, mint a kereskedelmi szerződészek folyamánára. Árpakivittelnél már 1887-től kezdődőleg egész 1892-ig 3 és 4 millió q. között, míg 1893-tól 1899-ig 2.6—5 millió q. között váltakozik úgy, hogy a szerződéses években árpakivittelnél átlaga semmivel sem emelkedik az 1887—1892. évek átlaga fölé, sőt, hogyha figyelembe vesszük, hogy árpakivittelnél melletti emelkedett az árpabehozatal is, úgy árpakivitteli többlettünk a szerződéses időszakban tényleg csökkent, még pedig összesen 622,400 q.-val.

De ha árpakivittelnél tényleg jelentékeny emelkedett volna is, úgy ez semmiképp sem volna a kereskedelmi szerződészek javára írható, mert a vámkedvezmény, ami Németországtól a kereskedelmi szerződés révén kinyerjünk sikertől, q.-ként 24 fillér s ugyanennek kedvezményt legnagyobb versenytársaink Oroszország és Románia ugyanakkor élvezik.

Maldta-kivitelünk tényleg 4—500,000 q-val emelkedett, itt is azonban ugyanaz az eset, hogy az egész vámkezelvényt csak 40 fillér, amely előnyben összes versenyártsáink szintén osztanak. A helyzet tehát reánk nézve a kereskedelmi szerződés révén semmit sem változott s malátakivitelünk emelkedése kizárólag a német sörpari óriási fellendülésének és máltának kiválóságának köszönhető, de ebben a kereskedelmi szerződésnek semmi érdeme sincs.

Lőkövitelek tényleg nagy arányokban emelkedett. Ebben az emelkedésben azonban a kereskedelmi szerződések igazán teljesen ártatlanok, mert sem Németország, sem Franciaország, sem Olaszország részéről nem sikerült lőkövitelek szerződéses tarifát biztosítani, hanem az általános vámtarifa vámai maradtak érvényben. A lőkövitelemelkedésére való hivatkozás tehát meglehetősen szerencsétlen.

Hivatkozik a bírálat továbbá lőfőiskivitelünk nagyarányu emelkedésére. Ez igaz is, csak egy fejelet el a bírálat, a kivitel emelésével szembeállítani, hogy azazal lépést tartott a behozatal emelkedésére is. Mert a meg 1892-ben tojáskivitelünk 652,498 q-ról 1898-ig 957,961 q-ra emelkedett, addig ugyanezen időközben tojásbehozatalunk 8930 méterméterrel 404,545. mm.-ra emelkedett.

A bírálat bizonyítékai tehát vagy melléltünk szólnak, vagy nem bizonyítanak ellenünk. Annnyit a bírálat elismer, hogy a német szerződés reánk nézve sokkalt előnyösebb lett volna, hogyha az abban biztosított kedvezményeket Németország a velünk versenyző államoknak nem biztosította volna. De ez ugyanod nem a mi szerződésünknek a következménye. Ez igaz, de azon rendszer mindenestire, amelynek alapján kötöttük a német szerződést. Ha a legtöbb kedvezményt elve nem nyer szankcionálást a német-osztrák-magyar szerződésben, akkor bizonylan nem válik az a szerződéses politika alapjává.

A mi kiindulási pontunk a termelés védelme lévén, ezt önzetlenül valljuk, nemcsak a mezőgazdaság részére követelek a védelmet, de megadjuk ezt az iparnak is, amennyiben ez a fokozottabb védelmet valamely irányban igényelné. Ez az őszinteség sehogysém letcsik Matlekovicsnak, sőt azt a leghatározottabban el is itéli s majdnem, hogy olyan színben tünteti fel, mint a magyar érdekek feloldozását az osztrák par javára.

Nagyon jól tudjuk, hogy a közzgazdasági faktorok harmoniája sohasem kedvezett annak az irányzatnak, amelyet Matlekovics képvisel, mert bár mennyire sulyt helyezünk is a forgalom könnyedségére, emelésére, ennek az elvnek az érvényesülését azonban sem a mezőgazdasági, sem az ipari termelés rovására nem tartjuk kivonatsnak.

Ugy az osztrák iparnak, mint a magyar mezőgazdaságnak addig, amíg közösségben élünk, természetszerű érdeke az, hogy egymás termelését védjük, hogy a

védelmet egymásnak kölcsönösen biztosítsák. A monarchia ipari erőssége ez a mezőgazdasági termények fogyasztását, még a mezőgazdasági termelés fellendülése és az ezzel kapcsolatosan a gazda helyzetének javulása, az ipari fogyasztás emelkedésének biztos alapja.

Ezek előrebocsátása után, nem lep meg a bírálat azon kijelentése, hogy a minimális és maximális, azaz kettős vámtételek tartalmazó vámtarifának s a kölcsönösség elvén alapuló szerződéses vámpolitikának nem hiva és annak jövőt nem jósol. Mi azonban, akik a legtöbb kedvezményes szerződéseknek már egyszer erősen megégettük az ujjunkat, sokkal rosbatabbak vagyunk s a legtöbb kedvezményes szerződések bizony sem testünknek, sem lelkünknek nem kellenek. Már magában a vámtarifában ártozottan megjelölve óhajtuk látni azokat a végős határokat, amelyeken túl menni a kormányának az alkudozások alkalmával nem szabad.

Nem egy játékszer, de a minimális vámvédelmet feltétlenül biztosító vámtarifát akarunk szerkeszteni. Elismerjük, hogy a kettős vámtarifa mellett kereskedelmi szerződések kötése sokkal nehezebb lesz, mint ha a régi módszer szerint az alkudozó kormányának egy általános vámtarifa áll rendelkezésre, amelynek tételeiből tetszése szerint engedhet annyit, amennyit épen a helyzet megkövetel. De hogy a reciprocitási elvén alapuló szerződéses politika nem ábránd már ma sem, hanem komoly valóság, igazolja az Egyesült-Államok példája, amely ily reciprocitási szerződéseket kötött a legtöbb kedvezmény biztosítása nélkül Franciaországgal, Spanyolországgal, Portugáliával, Argentiniával és legutóbb Németországgal. S nem áll az, az a mit a bírálat mond, hogy az Egyesült-Államok Németországgal szemben éilalott volna a reciprocitási elvtől s az előbb említett államoknak biztosított vámkedvezményeket egyszerűen a legtöbb kedvezményt elve alapján biztosították volna Németországnak is. Németországgal igen jelentékeny engedményeket tett az Egyesült-Államoknak, egyrészt az almapaizztelet behurcolása elleni rendeltel visszavonása, másrészt a huszvizsgálati törvényjavaslat szigorú rendelkezéseinek enyhítése által. S amit egy állam, ugy Németországgal sem élvezi a legtöbb kedvezményt az Egyesült-Államokkal szemben s illetve ezen szerződés daczára is az Egyesült-Államok ma is jogosultak tárgy máis államnak nem ugyan a szerződés tárgyát képező termények és árucikkéknél, de azok által nem érintett termények és árucikkéknél kedvezményeket adni, amelyekre Németországgal ujból csak akkor tarthat igényt, ha az Egyesült-Államoknak egyenértékű kedvezményt biztosít.

Ha Németország az amerikai rendszer elfogadja, akkor ezzel az állásfoglalással nekünk is számolunk kell. A helyzet jelentékenyen módosulni fog a

jelenhez képest, mert a vámalkudozások jóformán állandóan napirenden lesznek, amennyiben amint valamegy államnak sikerül valamely vámgedmenyét egy másiknál kieszközölni, ugy a versenytársak ugyancsak törekedni fognak, hogy megfelelő rekompenzáció fejében hasonló kedvezményhez jussanak.

Mezőföldi rekompenzáció fejében. Ez a dolog lényege. Mert ha a kedvezményt elnyerése reám nézve nem bír fontossággal, akkor nem töröm magam utána, vagy megfordítva, ha az általam engedélyezett kedvezményt elnyerése fejében egy harmadik állam nem nyújtja a kellő rekompenzációt, úgy nem vagyok köteles azt a legtöbb kedvezményt elve alapján, mindt eddig — minden rekompenzáció nélkül engedélyezni.

Németországnak számolnia kell azzal, hogy mint nemzeti államunk alapját a mezőgazdaság képezi. Amig az emberiség nemzetek szerint elkülönődik, addig a mezőgazdaság érdekeit olymódon, mint az Angliába történt, elhanyagolni nem lehet. S nem mi vagyunk az első jósok, akik azt jövendőlik, hogy Anglia bukásának indító oka a mezőgazdaság elhanyagolása lesz.

Mert hába gyűjtí halomra Albion a világ összes arányát, két rossz világtermes, vagy egy nagyobb nemzetközi konfliktus folytán beálló gabonahiány könnyen megdöntheti e világhatalmat.

A mezőgazdaság fokozottabb védelmének a szükségességével le kell számolnia mindenkinek. A nemzetközi állatforgalom már is minimális. Az irányzat az, hogy a kenyér-gabonamétek forgalma is korlátozassék a legszükségesebbre. Ez az irányzat kapcsolatos a nemzeti eszme újabb életrekelésével, a melynek önkénytelen folyamánya az elzárkózási törekvés, vagy helyesebben szólva, a védekezés a külföldi iparversenyével szemben, amely a nemzet életerejét veszélyezteti.

Nem új, nem ismeretlen törekvés az, amely a termelés védelmének szükségességében megnyilatkozik. A nemzeti érzés erősebb fellendülésekor természetes folyamánya, amely érzést a költő oly szépen és annyai igazgasság fejez ki: „Itt élned és halnod kell!”

A kozmopolitizmus hazája ország-e világ, a mi törekvéseinket egy széles határ szab korlátokat.

Mi azt hisszük, hogy e szük határon belül jognak az az élethez s meg is tudnak élni. Igyekszünk tehát ugy intézni dolgainkat, hogy e nekünk jutott földárbaron találjuk meg boldogulásunk alapjait.

R. Gy.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rovarovető: Mezey Gyula.

Rozsvetéseink bajai.

Egyzserre 3 beteg rozsvetés is jutott a Kőzetek útján kezelmhez, mégpedig az ország különböző részeiből.

Az egyik küldeményhez Cs. J. Zala-megyéből a következő írja: „Szeptember 17-én vettem rozsmát, a melyen ugy két hét óta egyes tövek egészen kiszáradnak; a talaj homokos, alul kavicsos, föleg ott vész a vetés a hol a gép után henger járt.”

A második küldeményt M. küldte Sopron-megyéből a következő sorokkal: „Szeptember 17-én vettem rozsmát, a melyen ugy két hét óta egyes tövek egészen kiszáradnak; a talaj homokos, alul kavicsos, föleg ott vész a vetés a hol a gép után henger járt.”

A 3.ik küldeményt Pest vármegyéből való, K. E. küldte, s azt írja, hogy korai, körülbelül 150 holdnyi rozsvetésében sok a beteg, sárguló rosz. A bajt a hesszeni légnék tulajdonosának, mint mondja, de addig nem talált csak egy-két lenmagulakó bűbtokot.

Mind a három rozsvétést a rozsdá támadta meg, az első és a 3-ik helyen emellett vetésen sűrűn lelévő a még részben zöld leveleket a *Puccinia Rubigo* vera nevű rozsdagomba virágosra fejlődött, a gomba nyári (urodo) spóráinak csomói. A 2-ik helyen emellett rozsvetés törpén elszáradt, a rozsdá csakhogy éppen kimutatható.

Hogy az ideai rozsvétést a rozsdá lepte be, erre nem a most tárgyalt vetések nyujtják az első példákat. Már a *Kütelek* november hó 24-ik számában, a 485. számú, (Rozsdás rozsvetés* azaz feleletben az *Urodo*-ról) (Gyömrényből) származó rozsvetés betegségeknek okait a rozsdá jelölöm meg. Továbbá a *Kütelek* december hó 5-i számában az 600-ik kérdésre adott („Pusztuló rozsvetés” czimű) feleletben megemlíttem, hogy az a beteg rozsvetés, melyet T. Gy. (Komárommegyből) küldött be, szintén erősen rozsdás volt.

Ha ezekben hozzászém, hogy a rozsvetés Magyar-Ovár környékén is nagyon rozsdásak, ugy azt hiszem, az előadottakból kiviláglik, hogy a rozsdá az idén a rozsvétéseknek igen elterjedt, — talán országos baja.

Okozója e bejnak, amint már emelletttem, a *Puccinia Rubigo* vera nevű rozsdagomba.

Érvel a gombáról (mely Eriksson *Puccinia dispersa* nevű gombájának felel meg), már régóta tudjuk, hogy nem futja mindig be a gabonázroszdát ismeretes fejlődésénél.

A gabona egy másik rozsfajáról, a *sávos gabonázroszdáról*, vagy mint gazdánk és rozsdát leginkább emlegetik, a *feketeorszárú* ismeretes, hogy ez a gomba (latin neve: *Puccinia graminis*) a nyár végén a gabona szálfáján órák sötétbarna színű, hosszalék-porzó, sávoakat alkot. E sávoak a *Puccinia graminis* téli spórából vannak alkotva. A téli spórák a szálfán áttelelnek s csak tavasszal indulnak fejlődésnek. A téli spórák tavaszi csírázásánál apró kis testek az u. n. *sporizáció* kezeleznek, amelyek nem teszik tavasszal minidőt a gabonát rozsdás, hanem előbb a *sóska borbolyát* (Berberis vulgaris): ha ez megrozsdásodik, akkor róla a rozsdá átragadhat a gabonára, még pedig ugy, hogy a sóska borbolya levelein látható rozsdászinű foltonok a szaporításra szolgáló testecskéknél vannak le, melyek a zöld vetésen később kútnak a rozsdavesező foltek, ezek az u. n. *nyári v. uredospórák*. A leporozott nyári spórák most már utabban a vabris zöld vetést inficálának, a melyeken mogint csak nyári spórák támadnak egészen addig, míg a gabona az érs felé nem közeledett. Ilyenkor az érs idején, a nyári spórák által inficálott növények már nem nyári spórákat, hanem sötétbarna sávoak képezése *veléi véleto spórákat* fejlesztnek, amelyek a *félszínnyugod* (Puccinia graminis) téli spórára a *sóska borbolyát* teszik rozsdássá, a sóska borbolya pedig a *zöld vetést*, a melyen tavasztól a nyár elejéig mindig csak nyári, vagy uredó spórák kezeleznek s

vége, mint a nyári spórák ivadéka, az *érs spórák* származása a sötétzinű téli vagy telelő spórák tünnek fel.

A rozsmát most belepő rozsdának, a *Puccinia Rubigo* verának már ninesen ilyen szabályos életfolyása.

A mint a fekete rozsdának van még második gazdája, a *sóska borbolya*, ugy van a *Puccinia Rubigo* verának is második gazdája, még pedig több is. Az ugynevezett *Érdel-rozsdák* családjának több faja, különösen az *orsosi atracel* (*Anchusa officinalis*) ilyen második gazda, mely tanýat ad, hogy a *Puccinia Rubigo* vera téli spóráinak ivadéka rajta kifejlekedik. Ila ezt megértőtten, megrozsdásodik az orsvi atracel s erőli megint megrozsdásodik a vetés.

Csakhogy ugy látszik, hogy a *Puccinia Rubigo* vera téli spórái a tanýat nem veszik mindig igénybe.

A *Puccinia Rubigo* vera téli spórái csakráhányszor nem várják be a telet, hanem kieszáradnak még a nyár végén, vagy őszsel, mire autótán közvetlenül a fiatal vetést inficálják.

Ez az egyik megfajtése annak, hogy miként lehetséges az, hogy a vetés már őszsel is megrozsdásodik.

De van még egyéb megfajtése is.

Ez a gomba, melyet *follos gabonázroszdának* is nevezhetünk, mert spóracsomói nem hosszabb sávoakat mutatkoznak — mint a fekete rozsdának — hanem kisebb foltkokban, — több gomylövén, *ily föleg a puha rozsenok* (*Bromus mollis*)-on is él, még pedig ugyanolyan fejlődési alakokban, mint a gabonán, tehát *nyári (urodo) és téli (telelő spórák* alakjában).

Most mire az ősi gabona éri kezd, amekor tehát már rajta az uredó spórák fejlődésnek mennek meg az alkalmas talpra: lehet még zöldlő gomyló, a melyen az uredó spórák tovább fejlődhetnek. Ezek autótán a tarlóra hullott s kikelt rozsv. vagy buzára telepedhetnek, innét később a rendes ősi vetésre.

Ilyenformán tehát a vöröszinű nyári spórák szakadalmán képeződhetnek tavasztól a második megfajtése a rozsdás zsenge ősi vetésnek.

De megtörténhet az is, hogy a *follos gabonázroszdá* teljes fejlődésmentét betartva telepszik rá a fiatal ősi vetésre. Lehetővé teszi azt e gombának ama tulajdonsága, hogy téli spórái már nyáron, mielýtel teljesen kifejlekedt, csírázni is képesek.

Ilyenkor még sok *Érdel-levelelű növény* látnak zöldlőni, s olykor-olykor rajtuk megtalálhatjuk a vörös rozsdafolteket is. Ez annak a jele, hogy a *follos gabonázroszdá* a nyáron, vagy az ősz elején a gabona szálfáján fejlődött s autótán kiszáradt téli spórák utján, rozsdássá tette az *orsvi atracel*it, vagy más ilyenféle növényt, s innét a rozsdá a fejlődés rendes meneten inficálta a zöld vetést.

Valna a rozsdás fiatal ősi vetés jelensége még egy további megfajtése is. Az, hogy a betegségek nem van már a magban s mikor ez kiszáradt, ki is út rajta a rozsdá. Sok magyar gazda — nem ismerve a rozsdagombák fejlődésének ama menétét, amelyet a tudomány és az iskola a legujabb időkig tanított — szintén ezt a nézetet vallotta, s azt mondta, hiába a rozsdá ellen minden küzdelem, mert benn a szélrel a rozsdabetegek már a magban, s az, hogy beteg-e a mag vagy nem? — nem láthatjuk.

Ujabb Eriksson a rozsdagombák életét tanulmányozó híres svéd tudós, ezt a régi hitet felelevenítette s maga is írt hívei közé álva, tudományosan kifejlette.

Meg is indultak erre európaszerte a kísérletek és tudományos vizsgálatok: azonban eddig azok eredménye jelenleg nem ismeretes. Ugyanakkor De sajnos, ama kutatók, melyek a rozsdá lelközdeletre folynak, még mindig a régi gazdák hitének adnak igazat: a *rozsdá ellen nem tehetünk ugygyedlén semmit*. Eddig e tekintetben minden csak a forrás stádiumban

van és soká lesz, mire a kísérletezés, kutatás, tisztázás forvra ki megozsa az útját.

Már megtörtént nem egyszer nálunk is, hogy az ősi vetés, különösen a rozsdá, a rozsdá miatt még őszsel vagy kora tavasszal ki kellett szántani.

A gazda most nem tehet egyebet, mint várja a jó időt. Ha az idő hidegre vál, a rozsdá már tovább nem terjed s ha a rozsdá fejlődése tavasszal nem kezde az idő, a gabonának pedig kedve, ugy az a vetés, a mely most csak elgyengült, összedesheti magát. Ila az enyhe idő tovább tart, lehet, hogy tavasszal majd itt-ott olyan reménytelen rozsvétést lát a gazda, amelybe az ékét kell beállítani.

Elég baj a rozsvetésre már maga a rozsdá; de van autótán benne a rozsdának még tén nagyobb baj is. Van pedig mind abban a 3 vetésben, mely vizsgálat végett kezembe került.

Az 1-ő és a 3-ik helyen emellett rozsvetés (a zalamegyei és a pestmogyei) nagyon rozsdás volt ugyan, de amin az ember ránézett, csak a rozsdát látta. De mikor autótán kezembe vete egy-egy tövet elkésztem leveleit kivülről befelé haladva fejtegetni, láttam, hogy a növények szive — belsej zsenge levelei — tönkre van tve. A belsej gyenge levelekből csak itt-ott látszott egy kis száraz maradék s helyette mindentlőt barna porladék látni. Hogy mi okozta e rozsvétést, az is kivilágított minidjárt a növény szétfejtésénél. Vagy már a külső levelek levélhüvelyekbe belső tövével, vagy a növény szívével, rendszeren egymás mellett egy-éket sárgásfehér ugy 3 mm. hosszú, fejletlen, lábatlan lézetet lehetett találni. A *frítlyék* álcái ezek. Ők a gonoszok, amelyek a növények szívébe fészereződtek. A rozsvetés 2-ik helyen emellett (sopronmgyei) küldemény egészen el volt száradva, nem volt abban semmiféle élet. Szétfejtve a növényeket, ezek belseje ugyiszórtan üres volt, csak némi barna porladékok s a *frítlyék* álcáit lehetett megialálni bennök.

Az álcák mellett elveteve egy-egy, az álcáknál valamivel kisebb, világosabb lábra is akadnak a bábokból keltő a melyek szobában, ügyvára alatt, kifejlekedt, parányi kis — körülbelül 2 mm. hosszú — sárgalabu fekete legyekcskékké vála.

A 3 rozsvetés vizsgálatá tehát azt mutatja, hogy a *frítlyék* még jobban pusztít bennük, mint a rozsdá.

Ha ehhez hozzászémük a *Kütelek* december hó 5-iki számában tárgyalt *komárommgyei* esetet, amelynél a rozsdá mellett szintén a *frítlyék* pusztított, ugy azt hiszem kimondhatom, hogy rozsvétéseinket e két baj, a rozsdá és a *frítlyék* sokféle fenyegetés, s részben már tönkre is tette.

M. a sopronmgyei minta bökölője azt írja, hogy homokos, alul kavicsos talaján ott pusztult a rozsvetés legjobban, ahol a vetésre henger járatott. Ez a jelenség abból fejlehető meg, hogy ez a szárazságra hajló talaj a hengerezés következtében még jobban kiszáradt s miatt a vetés az ősi szárazsági idején csak gyengén fejlődöbhetett s ezért a legálécalak a legkönnyebben bírtak vele elbírni.

Mielőt e rozsvétések soráról a a tendókról elmélkednénk, megemlíttem, hogy az e cikkekben eddig megbeszélt rozsvétéseken kívül *Somogyamgyéből* is kaptam beteg rozsvétést, melyet, ha nem írták volna hozzá, hogy rozsvetés, — nem szegyelemen bevallani — bizony még nem ismeretem volna. Két fő okot akonok volt megfigyelni, mint a minő nagygyásban a poréghánya kerül a tápra s ha melé körtésnek.

A tövek levelei jóval szélesebbek voltak az ársárvetés leveleinél, némelyik levél ugy nézett ki mint a fiatal kukorica első levelei.

Ezek a rozok szép zöld színűek voltak és szépségük őket bennük néhány frítyleg-álcazt s két kloropszylg-álcazt tartalmaznak. Ez utóbbiak jóval nagyobb (buzogányos és vastagabbak) a frítyleg-álcazánál, fehérszínűek s a megvastagodott közepén, annak hosszában foglaltak helyet.

A kloropszylg-álcaz régen ismeretes, hogy álcazja a fiatal vetést megduszasztja, de már őszszel ilyen felöltözéggel megantott nem szokott észlelni — legalábbis erősen halottan és nem olvasztan. — az olyan rozvetésnek, amelyet a kloropszylg megtámadott, a levelei is észlelősek, de hogy az észleléses ilyenkor ilyen nagymértű legyen, nem hittem volna.

Megjegyzem még, hogy a vetés töve a frítyleg pusztításánál is rendszeres megdagad egy kissé, de ez elenyésző dolgot a kloropszylg okozta lelté daganathoz képest, ahol a legelső levelek fehérszínű, rendszeres állapotban hátráts leveli tisztességesen megbuszosodnak.

A frítyleg kártételei, ha az időjárás továbbra is ilyen enyhe marad, még tovább is fokozódhatnak, ellenben, ha hideg időző állanak be, az ősz roz már nem fog nagyon szenvedni. Vagy még most őszszel vagy kora tavasszal az álcazok bátkókai részeit s a béké már nem tesz kárt, s ha belőle jóval tavasszal a légy kibúj, ennek ivadéka már nem az ősziek, hanem a tavaszaiak bántja.

Az a kérdés már most, hogy mi itt a teendő? Minden beküldő azt írja, hogy beteg rozsa kora vetési.

Ennek dacára, én nem teszek szemrehányást a kora vetésért, mert tudom, hogy a legtöbb hazai gazdaságunkban azt a tanácsot, hogy a gabonákat pusztító legyek kártételeitől a kései vetéssel védekezzenek: nem követhetik. Nem követhetik nagyon is bizonytalan, szélsőséges időjárásunk miatt, s azért, mert legtöbb hazai gazdaságunkban nincs anyagi erő, hogy az őszit vetést rövid időre lehessen ösztönözni.

Különösen a rozsa kora vetése miatt nem tehetek szemrehányást, mert régi tapasztalat már, hogy a rozsa rendszeren csak akkor ad kielégítő termést, ha már őszszel megbokrosodik, a mi pedig a legtöbbszor csak a kora vetésnél áll be.

En általánosan a kései vetést csak igaz szükségben, mint elkerülhetetlen rosszat, akkor ajánlanám, ha valamely éven és országértelen, vagy nagyobb vidéken, a legyek kártételei csapás számba ment, s a mikor tehát félni lehet arról, hogy a csapás megismétlődik. Ilyenkor kivételesen bele kell nyugodnia a gazdának abba, hogy inkább gyenge vetést várojon, mint abba, hogy megemissimulástól kelljen rettegnie. Vagy bele kell nyugodnia abba, hogy a vetés halogatásával az őszire szánt földjeinek egy része őszszel bevetetlen marad.

Szemrehányást tehát nem teszek — meggyőződésem ellen kellene ezt tennem — hanem elhívték egy régi meggróztól hibától óvnom gazdánkat, amely hibát kikérülhet minden gazda.

Lehet, hogy sok olyan darab rozvetés van, amelyet a frítyleg annyira megragott, hogy ez már most is ekevasat érdemelne. Lehet, hogy sok helyen csak tavasszal tűnek fel olyan siralmas vetések, amelyeket ki kell szántani.

Ha erre, a kizsárolásra kerül a dolgot, óvniukják a garda a kizsárolt ártók helyére tavaszaiakat vetni, mert ezzel a tavasszi vetést ugyszóval kés áll viszi.

A tavasszal a rozsban kibúj legyek petéiket a tavasszi vetésekre rakják s a belőlük kikelt álcazok a zenge tavasszi vetéseket, a legyek nyári ivadéka pedig a már virágozó tavasszi vetéseket pusztítja. Éppen ezért a gazdák a legnagyobb hibába esnek — pedig rendszeren ezt teszik — mikor a legyek pusztításai miatt az őszit vetések kiszántott részeit-tavaszaiakkal vetik be.

Sőt a fentebb említett ok miatt, ha a

tavasszi vetésre került rendelt volnának, az iniálcazt őszit vetések mellet volnának, ezek is veszélytelenek varnának, miért is tanácsos a határa valami mást vetni.

Felémletem még, hogy amint a legyek elleni védelemben az ősziek lehető kései vetését ajánlják, ugyancsak e czélból a tapasztalatok szerint a tavaszaiaknak mennél korábban ajánlanám.

Végül magától értetődik, hogy a kipusztult terület lehetőleg kora tavasszal kell művelni alászni, nehogy a legyek belőlük kirpilhessenek.

Mire e cikket megbeveztem, egy újabb beteg rozvetés érkezett hozzám. *S. Gy.* küldte be (a lakóhely megjelölése nélkül) a következő sorokkal: "A tábla melyen bevezet rozsom áll, tavaly kapott istáldóirgát s igen jó buzát termelt: most rozszal szeszlettem közepén vettem be. A rozsz szépen ki is kelt, de 3-4 hét óta kisebb-nagyobb száraz foltok észlelhetőek rajta, a hat a rozsz egészen elszáruul."

Tehát ez is kora vetés s hozzá a rozsa tavalyi buzára következett, ami szintén baj, mert a gabonafélék parazitáinak elszaporodásának legelőször a kora vetésben levő mag már rendszeren alkati től (azaz teleto) száruks. Hogy ezen, tudommal még nem ígylet észlelnek a rozsa terjesztésére van e valami jelölésége? erre az által ki nem terjeszkedem, csak felhívom itt e ténnyre hazai kutatóink figyelmét.

A szőbanforgó rozsvetésnek csaknem egészen el volt az aránya. Egy-egy tőnek 4-5 gyenge hajtása volt, s mikor ezeket hozogítottam, csak egy pergetek ki belőlük a sárgás frítyleg-álcaz, egy hajtásból rendszeren 2-3 is. Belőlük a légykukaczkon kívül itt is a száraz porladás s a gyenge leveleknek némi maradáka látható.

Mezey Gyula.

GAZDASÁGI VEGYTAN.

Rovatvezető: Dr. Liebermann Leo.

Néhány szó a tejsűrűségmérőről és azok használatáról, különösen tekintettel a bivalytejre.

(Együttal felelet hasonírányú kérdésekfeleletére.)

Ujabbban a gazdaságok zömrésztől mindgyakrabban felmerül az kérdés, hogy milyen módon kell a tejsűrűségmérőket (tejsűrűségi) bivalytej vizsgálataánál alkalmazni, illetőleg milyen tejmérőket kellene itt használni, tekintettel arra, hogy a közönséges tejmérők a bivalytej fokozásánál gyakran hasznavehetetlenek, mert nem is mutatják már azok fokozatát, melyek ilyen tejfelekénél előfordulhatnak. Szolgáltatni tájékoztatásul a következő sorok:

A vizsgálatban levő tejsűrűségmérők (tejmérők, laktodensiméterek), kizárólag a tényleg vizsgálataira készülték, vagyis azon sűrűség fokozat (fajsúlyok) mutatják, melyek tényleg előfordulhatnak. Ha tehát valamely más állat tejénél előfordul az, hogy — természetesen hamisítatlan állapotban — sűrűbb (vagy esetleg ritkább) is, mint amilyen a tényleg legrosszabb esetekben lehetne, világos, hogy az eszközt ilyen tej mérésére már használni nem lehet.

Könnyen be fogjuk látni, hogy a tényleg mérésére készített eszközt a hamisítás gyomjárnak megállapítására sem használhatjuk más

állatoktól származó tejfelekénél, mert a tejsűrűség adatai csakis azt mutatják, hogy a vizsgálat alá került tényleg fajsúlyú mennyire terít a rendelkezésbe illő fajsúlyú.

Ténylegként végezt gyakorlati kísérletek-ből következtetjük már most ezen fajsúlyból azt, hogy a tej vizsel lett e hígítva, lefőltözött stb. és körülbelül milyen mértékben, mert azon kísérletek kimutatták pl. azt, hogy 10-20-30 százalékos vízzel kevert rendszeres illóanyag tényleg fajsúlyú híg fokozat volt, vagyis hogy főtérőgátban, pl. 1 literének sulya, mennyivel lesz kevesebb. Ha tehát valamely tejmérő azt látjuk felírva, hogy ilyen vagy amolyan fokig való besülődés esetén, a kérdéses tej 10-20 stb. százalékos vízzel volt keverve, ez csakis a ténylegre vonatkozó s még ennél sem biztos, mert több körülbelül csökkenhet a tej fajsúlyát a nélkül, hogy vízzel való hamisítás történt volna.

Az előadottak után világos, hogy: 1-ször, valamely tej fajsúlyából csak akkor következtethetünk annak hamisítatlan, vagy hamisított voltára, ha igen szamos vizsgálata kimutatta, hogy az illető hamisítatlan tejfeleség fajsúlyja rendszeres körülírtéken köztött milyen hatással bírózt szokott megisméződni: 2-ször, hogy különböző állatok tejjeire különböző laktodensimétereket (tejmérőket) kelne szerkesztieni, ha ezen eszközöktől azt kívánjuk, hogy mindjárt megmutassák, vagy a kérdéses tej körülbelül hány százalékos vízzel lett hígítva, vagy, ha lefőltözött tejről van szó, megfelelő fajsúlyú azon állatok rendszeres lefőltözött tejről, vagy végre, ha azt látjuk, hogy azon fokok legyenek rajta, melyek az illető tejfelekén előfordulnak.

Attérve, a bennünket közelebb érdeklő bivalytejre, ki kell jelentenünk, hogy jöhetne rendelkezünk bivalytej-analízisekkel, ezeknek száma aránylag oly csekély, hogy távolról sem élgenek némi hátrányos megállapítására, egy hogy ezidőszámtal lehetetlenne volna egy bivalytej mérésére, vagyis helyesebben megidőszámtal használható tejsűrűségmérő szerkesztése.

A földmivelségi miniszter részéről azonban tudomásunk szerint intézkedések tettelek aziránt, hogy ezen hiány, mely különben csak ujabb és csakis nálunk Magyarországon vált érezhetővé, pótlótlássk.

Vége álljon meg itt néhány szó az n. n. Bischoff-féle tejkmérőről (Berliner Marktproben-Milchprober nach d. Bischoff), mely eszközt egyik-másik gazda használni kíván.

Ezen eszköz a rendszer tejmérőktől főleg abban terít, hogy nyulványára nem a tej fajsúlyát jelző számok vannak felírva, hanem önkényesen választott fokok. Így pl. egy tej, melynek fajsúlyát 1,030 (ami jelenleg, hogy egy liter belőle a szabályos 15 C. foknyi hőmérsékletnél 1,030 grammot nyom), a Bischoff-féle eszközön 15 fokok mutat. A számok (fokok) 7-től 20-ig mennek és minden fok fél fokokra van osztva. Ezen fokokat át kell számitani, ha megakaryuk tudni, hogy a tejnek milyen a fajsúlyja, a m. nálunk szükséges azért, mert a megidőszámtal termények stb. kifizérgalmazáról szóló törvényhez kiadott miniszteri rendelet a tejrre nézve a fajsúlyhatárodszokat tartalmazza.

Ezen átszámítás a következő táblázat segítségével történhetik:

Bischoff-féle fokok	Fajsúlyuk
7	1,014
7 1/2	1,015
8	1,016
8 1/2	1,017
9	1,018
9 1/2	1,019
10	1,020
10 1/2	1,021
11	1,022
11 1/2	1,023

Bischoff-féle fokok	Fajszámuk
12	1,024
12 1/2	1,025
13	1,026
13 1/2	1,027
14	1,028
14 1/2	1,029
15	1,030
15 1/2	1,031
16	1,032
16 1/2	1,033
17	1,034
17 1/2	1,035
18	1,038
18 1/2	1,039
19	1,038
19 1/2	1,039
20	1,040

Aszok mint más hasonlót és egy beforrassztól hőmérővel van elatva és a változó vizsgálati hőmérséklet folytan szükséges korrek-turákat — teljes és lefőzött tejre — mu-tatja. A korrekurát úgy végezzük, hogy meg-nézzük, hogy a szabályos 15 C. fokos felől, vagy ahn áll-e a higanyfalon és a hőmérsék-et mutató skála mellett levő skálán melyik fokálra esik ez össze. Ha 15 fokot meghaladja a hőmérsék, akkor az illető számot az eszköz nyulványán levasolt fokhoz hozzá kell adni, ellenkező esetben ezt belőle le kell vonni, fel-téve p. o. hogy teljes tejet vizsgálunk és az eszköz 16 fokot mutat, a hőmérő pedig 24 1/2 el, akkor azt látjuk, hogy a higanyfalon vége a jobbra eső skála skálán 1 1/2-et mutat. Ezt hozzá kell adni a 16 fokhoz, míattal 17 1/2 fokot kapunk. Ha ellenkezőleg a hőmérő 10 fokot mutatott volna, a sárga skála 1/2-et olvas-nánk le, melyet le kell vonni a 16 fokból, úgy hogy 15 1/2-et kapnánk, ami a fenti táblázat szerint 1,031 fajszámuk felelne meg.

Nem hiszünk, hogy ezen eszköznek valami különös előnye volna mások felett. Azt, hogy önkenyén választott fokok használhatók, nem pedig a fajszámokat jelző számokat, egye-nen hátránynak tartjuk.

Liebermann Leb.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

Az OMGE. közleményei.	Oidán
Vámpolitikai kérdések.	1859
	1861
Amerikai levelek.	Tárca.
	1860
	1861
Roszeveinsék bujai.	Gazdasági művenytan.
	1864
	Gazdasági vegytan.
Néhány szó a tejiparról és az azok hasz-náláról, különös tekintettel a bivalytejre.	1866
Vegyesek.	1867
Szerkesztelmi, újság	1868
Szerkesztői Értesítők.	1869

A magyar kir. földtanl. Intézet múzeuma a közönségnek figyelmébe ajánlja az alábbi csatlórtók, délután 10-14-g.

Más napokon, hétfő és péntek kivételével, dé-lőlét 10-14-g, egy korona személyenkénti belépő díj letétele után tekinthető meg.

A m. kir. mezőgazdasági tanácsom együtteménye a VII. ker. Keresztényi 72. szám alatt lakók meg-felkötését a hétfő és az ötszökepet követő napon kivételével:

napoktól d. o. 9 órától d. n. 1 óráig

Hétfő és az ötszökepet követő napokon a múzeum

szécsé meg.

A mezőgazdasági tanácsom együtteménye. A legközelebbi villamos-kocsik megállóhely a Kenyérüzemnél: a városból a VIII. ker. Kenyér-üzem-utca sarkán, a városba menet VIII. ker. a Kenyér-üzem-utca sarkán van.

A Magyar Gazdaszövetség közgyűlése. A Gazdaszövetségnek f. hó 17-én tartandó köz-gyűlése illetőleg az azzal kapcsolatos felola-pások iránt a legnagyobb érdeklődés mutatkozik a gazdaközönség körében. Ertesülé-ünk szerint a közgyűlésen megjelenők részére kedvezményes vasuti utazást biztosított a kereskedelemügyi miniszter. A gazdaszövetség célja felolvasá-sokkal a hogy a magyar gazdák mind töme-gesebb megjelenésével biztosítsa a kereskedelmi és vámszerződés megújítása érdekében foly-tatott tárgyalásoknál azt az erkölcsi súlyt, mely a tárgyalás ahhoz, hogy a megújítandó szerződésében a mezőgazdaság érdekei minden tekintetben megóvassanak. A magyar bortermelése annyira káros állapotba került a román szőlőcsepevények ép úgy gálat akar vein a gazdaszövetség, mint a hogy állatorvossági érdekeinket a külföld, különösen pedig Ausztriá-lal szemben megakarja védeni. Főfelületl. szükséges, hogy ezekben a dolgokban a magyar gazdák álláspontja egyöntetű legyen annyira is inkább, mert csak úgy bízhatnak abban, hogy a földművelésügyi miniszter a tárgyalások-nál a magyar mezőgazdaság jogait megcsor-bátani nem fogja engedni, ha oldalán mellet-tülte ezekben a kérdésekben a tömörült magyar gazdákat.

Amerikai gazdasági szaktudósok. Paikert Alajostól, kit a földművelésügyi minisz-ter az észak-amerikai Egyesült-Államokba küld-dött ki szaktudósítónak, lapunk mai tárcza-rovatában egy levelet közölünk, melyből lát-ható, hogy az utóbbi időben a kormány ferdé-feladatát, előbb magát alaposan tájékoztatja az ottani viszonyokról. Még jobban igazolja ezt azon utazás rövid felsorolása, amelyet Paikert eddig megtett s amelyet az alábbiak-ként közlünk:

A nyáron Massachusetts államban, hol az amhersti mezőgazd. tanintézet és a több far-mot tekintett meg, különösen a hagnya és dohány, dairy és poultry farmokat (tej-és baromfiagazdaságok). Megnézte a bostoni föld-műv. miniszteriület, megismerkedve az ottani földműv. miniszterrel. Onnan Kanadába utaz-tott, ahol Ottavában a kanadai kormányánál bemutatkozott és megtekintette a központi kísérleti állomást. Onnan vissza Montrealba, honnan konzultánsunk útközjával Torontoba utazván, bemutatkozott az ottani tartomány-kormányánál. Onnan vasuton North Bayfort Villiam, Port-Arthuron keresztül Winnipeg-be. Bemutatkozás a manitobai tartománykormányánál. Megtekintése a dél-manitobai mononita farmoknak: Gretna, Rosenfeld, Weidenfeld stb. Farahó magyar használatával Brandonba, Experiment farm (kísérleti állomás) azon ko-

csival Menadosába és Huns-Valleyba (magyar telep). Onnan vasuton Yorktonba, kocsival Ottonba, (magyar telep). Ott két napig farm-rol-farmra résztint gyalog, kocsint kocsin. Praerien keresztül két napig kocsint szá-kadó erdőben Esterházyra, Kanovára, (magyar telepek) White woods a Regina, a North-West teritoricik (Attabasca Assiniboia, Tas-katchewan és Alberta) fővárosába, bemutatko-zás az ottani kormányánál. Onnan Zichyfalva (magyar telep, torontói svábok) és vasuton Calcariba, Edmontonba. Vissza Calgary át Bauffa, (a Rocky Montaniai Tára-Füredé), onnan a legérdekesebbek hawaii tájképek keresztül Vancomber, (Csendes-Oceán) gör-bahajon Viktoriába, Vancouver szigetén beru-tatkozás az ottani kormányánál és megtekin-tése a híres Palmer-féle gyümölcslevek. (Gözhajóval Seattleba (fapaczok), vissza Van-couverbe, Aggaszibe. (Experiment farm és komlőtelepek), onnan Calgaryba, gazdasági ki-állítás, malom és étvényáró s végül egyfolyta-ban Montrealba, honnan vissza Ottavába, (gazd. kiállítás), Monrealból direkte Washing-tonba. Az eddigi utazás kb. 14,000 km.

A bécsi mézárások bojkottjának ellen-súlyozása. A bécsi mézárások ismeretes moz-galyma, melylyel az ottani állásvártó „bojkottján” vagyis az aha bojkottizáltak vásárlását meg-látás akarják, hogy egyes követeléseket teljesí-tését az illetékes hatóságoktól ily módon kiereszközzék; amennyiben ez a mozgalom a következő vásári napokon netán ismétlődne, akzora a magyarországi birtokosokra és keres-kezőkre nézve is — legalább időlegesen — hátrányos következményekkel járhat, kik eladó állatokat és egyéb állatokat a vásárlásukhoz ily körülmények közt esetleg arra lehetnek kényserítve, hogy a feljuttatott állatokat a a körülmény, hogy ez a kérdés a mai érte-kezetlen megbeszélés tárgyává tettétek, vélemé-nyük szerint legelőleges arra, hogy az gazdasá-gos és hízalóinkat a kitiltásba helyezett bojkott szemben a szükséges óvatosságra figyel-mettesse. Egyelőre tehát ennél messzebb nem intézkedés tételét ma még ideelőlt dolgunk tartandók és csupán ezt az óhajúkat jegezték ki, hogy a mennyiben ezt a dolgok további fejlődése netán szükségesnek tennek, majd jobb-alkalom adassék a kérdés ismételt beható meg-beszélésére.

Birtokvásárlási telepítési célokra. A földművelésügyi miniszter a telepítési alap pénzkészletével megszerzte dr. Major János 435 k. hold területű bálnézi (Kraszó-Szőrény vármegye) birtokát katasztrálási holdankint 200 korona vételárban abból a célból, hogy ezen birtokot Bálnécz községben fekvő mintegy 450

Mauthner BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-u. 33. VI., Andrássy-út 23. sz.

és az kir. udvari szállító magkereskedése

minták beküldése és az ár közlése mellett a **legmagasabb napi áron mindenféle gazdasági magot**, és pedig:

W **SZ** **luczernát, nyulszapukát, lenmagot, napraforgót, lóheremagot, baltaczimet, fehér kölest, csibehurt stb.**

feherherét, takarmány répamag, vörös kölest, tavaszi búkkönyt, kendermagot, biborherét, mustármagot, gomborkát, akáczmagot, greiffliscsinta magot.

k. hold terjedelmű kincstári birtokokkal együtt a már 1893 ban alapított Bodafala telepes közég megnagyobbitására és megerősítésére felhasználja.

Sonkakívétel Romániából. Miután a romániai seregek behozatala Magyarországra és Ausztriába ellátották a román katonai Romániában nagyon alacsonyok a seregek kománya — krajovai konzultácusok novemberi jelentése szerint — a sonka és füstlúsból kivittél igyekszik fokozni, nevezetesen Belgiumba és Hollandiába. Egy hollandiai szakember evégől Béjura Románia sertesenyészto vidékeit és Turj-Severinben már szervezte is a kivittél, úgy hogy onnét már fejeződik 3000 kg. sonkát és füstlúsból szállították a nevezett országokba, ahol állítólag kedvezően nyilatkoztak az áru minőségéről. Barmóval is tetek kivittél ki-sérleteket, de még eddig nem értek el emil-tésére méltó eredményt.

Gazdasági téli tanulmányok. A földmivelésügyi miniszter támogatásával, Muraköz-és környékbeli kisgazdák oktatására gazdasági és háziipari tanulmányok tartatnak. A Csakortnyon rendezett tanulmány első kurzusra november hó 26-án nyílt meg. A tanulmány 6 héttig tart, melyre 20 kisgazda vétetett fel. Ugyanígy gazdasági tanulmány tartatik Perlakon is, amely november 28-án nyílt meg, s melyre 40 periafi ifju irakozott be. Mindkét tanulmányon a gazdasági elméleti oktatáson kívül a *Közlepek és szepiteltés* mesterségét tanulják a beiratkozottak.

A Komáromvármegyéi gazdasági egyesület egyértelmű a szövetkezeti szakosztály, a tejjgazdaságok emelése érdekében s ezzel kapcsolatban a szarvasmarha fejeltésze czéljából, az országos tejjgazdasági m. kir. felügyelő felkérte, hogy a vidékivittél vállalat minél sürgetőbb létesítését vélelő központokban tartandó szakértelkezteteket, tanulásos előadások siettesse, hogy a téli folyamán a megkívántanod falusi tejjszövetkezetek kellő számban megalakítsanak. A három első értekezlet e hó 5., 6. és 7-ik napján folyt le, a többi a következő sorrendben tartatik meg: Nemes-Ocsán e hó 8-án, Taidán e hó 9-én, Héregben e hó 10-én, Nagy-Imánodon e hó 11-én, Körömdőn e hó 12-én. Az egyesület kéri a földirtók, bérlo, a kelész és tanító urakat, egyáltalában a nép érdekeit szíven viselő minden emberbarátot és különösen a községi előljárókat, hogy a közhazsna vállalat minél gyorsabb létesítelésére czéljából, a gyűlések nagybuzsma látogatásai személyes jó példaképi elmozdításti igyekezzenek s az egyesületi értesítő erre vonatkozó leírásának ismeretével a közérdeklődést felkelteti ismerkedjenek. Az értekezletek a kitűzött időben mindenhol délieltől 10 órákor az előljáróság által kijelölt alkalmas fűtött helységben fognak megtartani.

Dé. Póskáni alkalmatúsunk jelentése szerint az utolsó öt évben évenként átlag 200 vasutú kocsirományát délo vitélet ki Romániából. A nagyobb külföldi kereslet folytán a délo ára emelkedett. F. evi október hóján a délo árá 68 drb szárlott marhárb, 90 drb juh-érb és 3000 kg. gnyaszt szállított Magyarországra.

Hajózás beszámolója. A Magyar Folyam-és Tengerhajózási Részvénytársaság köznyírt teszi, hogy e kuvokor újvidéki járatok amennyiben az az idjárás előbb nem követelőd, nem a f. é. december hó 10-én esedékes felkelémettel, hanem a következő módon fogunk megküldetni: *Utolsó felkelé* menet Újvidékről Vukovára december hó 9-én; *Utolsó felkelé* menet pedig Vukováról Újvidékre december hó 10-én lesz.

NYILTÉR. *)

A husértékesítés szervezése

Dr. Darányi Ignác földmivelésügyi m. kir. miniszter megbízásából: Ausztria, Németország és Dániában téli tanulmányja alapján

IRTA

Jeszenszky Pál

az O. M. G. E. titkára.

Ára: 2 korona.

Megrendelhető

az O. M. G. E. titkársági hivatalában.

Most jelent meg

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán

az O. M. G. E. titkársági szervezkedésben

Közlepek Zsebnaptár 1901-re.

A „Közlepek Zsebnaptár” ezen hetedik évfolyama régi köztöseben, javított és telomesen bővített tartalommal bír.

A „Közlepek Zsebnaptár” minden más zsebnaptárt telomesen felülmúlóval.

A „Közlepek Zsebnaptár” ára az O. M. G. E. tagok és a „Közlepek” előfizetői részére barmentes küldéssel együtt

3 korona 50 fillér.

Megrendelhető

a „Közlepek” kiadóhivatalában,

Budapest,

K. X., Üllői-út 25. (Közlepek).

KERESKEDELMEL, TÖZSDE.

Budapesti gabonafüzösde.

(Guttmann és Wahl budapesti terménybizományi igazgatóság.)

Budapest, 1900. december 7.

Az idjárás e hét folyamán nagybuzsma borus és nedves volt. A kömértelét is csökkent és csak közöntek napközben emelkedett. Kől e jegye éjjei jama sem volt ritka. A vetések állása egyöntek a leg-utóbbi kivételével hirtelen jelentő szerint is javamindentül kielégítő és az érekek és rovarok által okozott károk nem nagybuzsma mind átlagosan más években ez időtől. A vizekkel alig tintelt fel változott.

A külföldi piacokon az idelt hetrezt nagybuzsma vesztett változott. Úgy látszik azonban, hogy az alvapatnyú szárlárabb, ami főleg a fogranézt eddigi tartózkodására így a vizek jobb beszerzésé hajlama vezetésbe bizalomteljesek. Az arátlat nem egészen kedvelő idjárás mellett kezdődött meg, a minőség sem felel meg és gyengébb, a tavalyinál, új árban kinnál telomesen gyengébb mint azt várják. Mindazonáltal még a további pozitívabb hírek lesnek bevárandók. Az északamerikai Unió piacán szárlárabb voltok és az árak 5-6-ig voltak magasabbak habár állítólag a Bradsztrase jelentése szerint imézt gyarapodnak és helen 120000 bushellé magasabbak. A hét végére egyöntek hírtelen visszacsúszott ament. Angliában az árak tengeri kivitelével mérsékelt forgalom mellett inkább tartottak voltak. A francia piacokon az árirányzat a francia szemtusz albizottságának hitározata folytán, mely szerint a „bons d'importation” irasatálit elfogadta, szárlt volt és az árak emelkedtek. A javaslat, illetve határozat értelmeben ugyanis — mely még a szemtusz hozárjárásúzt igényli — bármilyen élelmi cikk bevételéről is im-

*) Az e rovat alatt közöltékért a szervezkötéség felelősséget nem vállal.

portáló a fizetelt váltódel egy szás-vevés tárgyat képez-hettségnyugtalt kap, mely elismerévre ösözöknék eröjök az emelvényezésre és a tulajdonosa exportálhat listet a 7/5 frankos vas vizsárlítésre mellet. A hét végére egyöntek it is csendesbebe fordult a hangulat. A piacokon az idelt hetrezt nagybuzsma vesztett változott. Úgy látszik azonban, hogy az alvapatnyú szárlárabb, ami főleg a fogranézt eddigi tartózkodására így a vizek jobb beszerzésé hajlama vezetésbe bizalomteljesek. Az arátlat nem egészen kedvelő idjárás mellett kezdődött meg, a minőség sem felel meg és gyengébb, a tavalyinál, új árban kinnál telomesen gyengébb mint azt várják. Mindazonáltal még a további pozitívabb hírek lesnek bevárandók. Az északamerikai Unió piacán szárlárabb voltok és az árak 5-6-ig voltak magasabbak habár állítólag a Bradsztrase jelentése szerint imézt gyarapodnak és helen 120000 bushellé magasabbak. A hét végére egyöntek hírtelen visszacsúszott ament. Angliában az árak tengeri kivitelével mérsékelt forgalom mellett inkább tartottak voltak. A francia piacokon az árirányzat a francia szemtusz albizottságának hitározata folytán, mely szerint a „bons d'importation” irasatálit elfogadta, szárlt volt és az árak emelkedtek. A javaslat, illetve határozat értelmeben ugyanis — mely még a szemtusz hozárjárásúzt igényli — bármilyen élelmi cikk bevételéről is im-

portáló a fizetelt váltódel egy szás-vevés tárgyat képez-hettségnyugtalt kap, mely elismerévre ösözöknék eröjök az emelvényezésre és a tulajdonosa exportálhat listet a 7/5 frankos vas vizsárlítésre mellet. A hét végére egyöntek it is csendesbebe fordult a hangulat. A piacokon az idelt hetrezt nagybuzsma vesztett változott. Úgy látszik azonban, hogy az alvapatnyú szárlárabb, ami főleg a fogranézt eddigi tartózkodására így a vizek jobb beszerzésé hajlama vezetésbe bizalomteljesek. Az arátlat nem egészen kedvelő idjárás mellett kezdődött meg, a minőség sem felel meg és gyengébb, a tavalyinál, új árban kinnál telomesen gyengébb mint azt várják. Mindazonáltal még a további pozitívabb hírek lesnek bevárandók. Az északamerikai Unió piacán szárlárabb voltok és az árak 5-6-ig voltak magasabbak habár állítólag a Bradsztrase jelentése szerint imézt gyarapodnak és helen 120000 bushellé magasabbak. A hét végére egyöntek hírtelen visszacsúszott ament. Angliában az árak tengeri kivitelével mérsékelt forgalom mellett inkább tartottak voltak. A francia piacokon az árirányzat a francia szemtusz albizottságának hitározata folytán, mely szerint a „bons d'importation” irasatálit elfogadta, szárlt volt és az árak emelkedtek. A javaslat, illetve határozat értelmeben ugyanis — mely még a szemtusz hozárjárásúzt igényli — bármilyen élelmi cikk bevételéről is im-

portáló a fizetelt váltódel egy szás-vevés tárgyat képez-hettségnyugtalt kap, mely elismerévre ösözöknék eröjök az emelvényezésre és a tulajdonosa exportálhat listet a 7/5 frankos vas vizsárlítésre mellet. A hét végére egyöntek it is csendesbebe fordult a hangulat. A piacokon az idelt hetrezt nagybuzsma vesztett változott. Úgy látszik azonban, hogy az alvapatnyú szárlárabb, ami főleg a fogranézt eddigi tartózkodására így a vizek jobb beszerzésé hajlama vezetésbe bizalomteljesek. Az arátlat nem egészen kedvelő idjárás mellett kezdődött meg, a minőség sem felel meg és gyengébb, a tavalyinál, új árban kinnál telomesen gyengébb mint azt várják. Mindazonáltal még a további pozitívabb hírek lesnek bevárandók. Az északamerikai Unió piacán szárlárabb voltok és az árak 5-6-ig voltak magasabbak habár állítólag a Bradsztrase jelentése szerint imézt gyarapodnak és helen 120000 bushellé magasabbak. A hét végére egyöntek hírtelen visszacsúszott ament. Angliában az árak tengeri kivitelével mérsékelt forgalom mellett inkább tartottak voltak. A francia piacokon az árirányzat a francia szemtusz albizottságának hitározata folytán, mely szerint a „bons d'importation” irasatálit elfogadta, szárlt volt és az árak emelkedtek. A javaslat, illetve határozat értelmeben ugyanis — mely még a szemtusz hozárjárásúzt igényli — bármilyen élelmi cikk bevételéről is im-

portáló a fizetelt váltódel egy szás-vevés tárgyat képez-hettségnyugtalt kap, mely elismerévre ösözöknék eröjök az emelvényezésre és a tulajdonosa exportálhat listet a 7/5 frankos vas vizsárlítésre mellet. A hét végére egyöntek it is csendesbebe fordult a hangulat. A piacokon az idelt hetrezt nagybuzsma vesztett változott. Úgy látszik azonban, hogy az alvapatnyú szárlárabb, ami főleg a fogranézt eddigi tartózkodására így a vizek jobb beszerzésé hajlama vezetésbe bizalomteljesek. Az arátlat nem egészen kedvelő idjárás mellett kezdődött meg, a minőség sem felel meg és gyengébb, a tavalyinál, új árban kinnál telomesen gyengébb mint azt várják. Mindazonáltal még a további pozitívabb hírek lesnek bevárandók. Az északamerikai Unió piacán szárlárabb voltok és az árak 5-6-ig voltak magasabbak habár állítólag a Bradsztrase jelentése szerint imézt gyarapodnak és helen 120000 bushellé magasabbak. A hét végére egyöntek hírtelen visszacsúszott ament. Angliában az árak tengeri kivitelével mérsékelt forgalom mellett inkább tartottak voltak. A francia piacokon az árirányzat a francia szemtusz albizottságának hitározata folytán, mely szerint a „bons d'importation” irasatálit elfogadta, szárlt volt és az árak emelkedtek. A javaslat, illetve határozat értelmeben ugyanis — mely még a szemtusz hozárjárásúzt igényli — bármilyen élelmi cikk bevételéről is im-

portáló a fizetelt váltódel egy szás-vevés tárgyat képez-hettségnyugtalt kap, mely elismerévre ösözöknék eröjök az emelvényezésre és a tulajdonosa exportálhat listet a 7/5 frankos vas vizsárlítésre mellet. A hét végére egyöntek it is csendesbebe fordult a hangulat. A piacokon az idelt hetrezt nagybuzsma vesztett változott. Úgy látszik azonban, hogy az alvapatnyú szárlárabb, ami főleg a fogranézt eddigi tartózkodására így a vizek jobb beszerzésé hajlama vezetésbe bizalomteljesek. Az arátlat nem egészen kedvelő idjárás mellett kezdődött meg, a minőség sem felel meg és gyengébb, a tavalyinál, új árban kinnál telomesen gyengébb mint azt várják. Mindazonáltal még a további pozitívabb hírek lesnek bevárandók. Az északamerikai Unió piacán szárlárabb voltok és az árak 5-6-ig voltak magasabbak habár állítólag a Bradsztrase jelentése szerint imézt gyarapodnak és helen 120000 bushellé magasabbak. A hét végére egyöntek hírtelen visszacsúszott ament. Angliában az árak tengeri kivitelével mérsékelt forgalom mellett inkább tartottak voltak. A francia piacokon az árirányzat a francia szemtusz albizottságának hitározata folytán, mely szerint a „bons d'importation” irasatálit elfogadta, szárlt volt és az árak emelkedtek. A javaslat, illetve határozat értelmeben ugyanis — mely még a szemtusz hozárjárásúzt igényli — bármilyen élelmi cikk bevételéről is im-

portáló a fizetelt váltódel egy szás-vevés tárgyat képez-hettségnyugtalt kap, mely elismerévre ösözöknék eröjök az emelvényezésre és a tulajdonosa exportálhat listet a 7/5 frankos vas vizsárlítésre mellet. A hét végére egyöntek it is csendesbebe fordult a hangulat. A piacokon az idelt hetrezt nagybuzsma vesztett változott. Úgy látszik azonban, hogy az alvapatnyú szárlárabb, ami főleg a fogranézt eddigi tartózkodására így a vizek jobb beszerzésé hajlama vezetésbe bizalomteljesek. Az arátlat nem egészen kedvelő idjárás mellett kezdődött meg, a minőség sem felel meg és gyengébb, a tavalyinál, új árban kinnál telomesen gyengébb mint azt várják. Mindazonáltal még a további pozitívabb hírek lesnek bevárandók. Az északamerikai Unió piacán szárlárabb voltok és az árak 5-6-ig voltak magasabbak habár állítólag a Bradsztrase jelentése szerint imézt gyarapodnak és helen 120000 bushellé magasabbak. A hét végére egyöntek hírtelen visszacsúszott ament. Angliában az árak tengeri kivitelével mérsékelt forgalom mellett inkább tartottak voltak. A francia piacokon az árirányzat a francia szemtusz albizottságának hitározata folytán, mely szerint a „bons d'importation” irasatálit elfogadta, szárlt volt és az árak emelkedtek. A javaslat, illetve határozat értelmeben ugyanis — mely még a szemtusz hozárjárásúzt igényli — bármilyen élelmi cikk bevételéről is im-

portáló a fizetelt váltódel egy szás-vevés tárgyat képez-hettségnyugtalt kap, mely elismerévre ösözöknék eröjök az emelvényezésre és a tulajdonosa exportálhat listet a 7/5 frankos vas vizsárlítésre mellet. A hét végére egyöntek it is csendesbebe fordult a hangulat. A piacokon az idelt hetrezt nagybuzsma vesztett változott. Úgy látszik azonban, hogy az alvapatnyú szárlárabb, ami főleg a fogranézt eddigi tartózkodására így a vizek jobb beszerzésé hajlama vezetésbe bizalomteljesek. Az arátlat nem egészen kedvelő idjárás mellett kezdődött meg, a minőség sem felel meg és gyengébb, a tavalyinál, új árban kinnál telomesen gyengébb mint azt várják. Mindazonáltal még a további pozitívabb hírek lesnek bevárandók. Az északamerikai Unió piacán szárlárabb voltok és az árak 5-6-ig voltak magasabbak habár állítólag a Bradsztrase jelentése szerint imézt gyarapodnak és helen 120000 bushellé magasabbak. A hét végére egyöntek hírtelen visszacsúszott ament. Angliában az árak tengeri kivitelével mérsékelt forgalom mellett inkább tartottak voltak. A francia piacokon az árirányzat a francia szemtusz albizottságának hitározata folytán, mely szerint a „bons d'importation” irasatálit elfogadta, szárlt volt és az árak emelkedtek. A javaslat, illetve határozat értelmeben ugyanis — mely még a szemtusz hozárjárásúzt igényli — bármilyen élelmi cikk bevételéről is im-

Napi jelentés a gabonaszállításról. 1900 december 11.

Készbuza jó kinnál, de éregek vételeivel 22.000 m. ondesen irányzatot követelt. Elkint köztölel 22.000 m. 10 fillérig csökkent árakon.

Rozsban ma szélir forgalom, az irányzat e ocikiben is csendes. Helyben és helybeli paritásra 120-130 koronáj kesztrnép jegyzik azonnali szállításra.

Takarányiprában jobb kinnál mellet a hangulat nyugodt. Köháynak jobb árúrt 1180 koronát fizetnek, mely helyben 120-1190 koronára érhető el.

Zabban változatlan irányzat mellet kenne a forgalom. Minőség szerint helyben 1050-1120 koronára szállításra.

Tengeri szén változatlan, Köháynak 910-920 koronáj jegyzetlik, meg decemberi szállításra 9-10, januárja pedig 920 korona érhető el budapesti paritásra.

Szeszüzet.

Szasz. (Gözlégherg) Gábor szeszgyári képviselő tudósítása.

A szeszüzletben e héten elején az irányzat valamivel lanykább volt és gyétrebb vételeivel folytán a szeszárak azonnali szállításra 25 fillérig olcsóbban, meli elmen köztölel szállításra és szárlára változatlan áron jegyzetlik 130 fillérig. Emellett szesz nagyüzeti adozva helybeli árakról 116-117 K. adozástalan szabad-

Rendkívüli árleszállítás!

A magyar gazdasági irodalom színe-jára leszállított áron csekély havi részletekre.

A szarvasmarha és annak tenyésztése, Irt *Tornyay Béla*. Számos a szarvasmarcnyomó ábrával. Ára 4 kor.
 Pabst kalauza a szarvasmarhatenyésztésre, Magyarország érdéki igazgatósági elölta *Galgolyó Károly*, 10 Könyvatisz szímettel ábrával s a szarvasmarcnyomó 52 fametszettel. Ára ..... 10 kor.
 Részletes állatkör és zgyranak, különös tekintettel a járványokra és a betegségekre. Állatok orvosi, valamint tisztai orvosi s mivelébb kóndák számára. Irt *Dr. Zsoltó Vilmos*. Ára ..... 11 kor.
 A juh és tyuzáj ismeretése. Számos a szarvasmarcnyomó ábrával. Irt *Dr. Rodický József*. Ára ..... 4 kor.
 Tyukok és egyéb szárnyas állatok tojásai mesterséges kikeléséről. Angeli Irt *Castello W. J.* Magyarországi Oestl Róbert, kivonatos állati fordítás után Grubicy Géza. Ára ..... 60 fill.
 A baromfi-tenyésztés, Irt *Chabry József*. Nyegyelk átdolgozott kiadás. 72 a szarvasmarcnyomó ábrával. Félcsinos viszónoktételen. Ára ..... 3 kor. 60 fill.
 A takarmánygyakortala. A takarmánynevelés előkészítése az étetése, különös tekintettel a takarmány-beavatványok legjobb haladására. Irt *Bräuner F.* Fordította Kriek Aladár. Ára ..... 4 kor.
 A takarmánytorozásról kézikönyve. Tekintettel a takarmánynevelés történetére, detánásra, betegségeire és ellátására, valamint a takarmánygyakortala. Irt *Dr. Rodický József*. Második kiadás. Ára ..... 3 kor.
 A gazdasági haszonállatok okzera takarmányozása. Irt *Wolf E.* Fordította Kosztány Tamás. Ára 4 kor.
 A csalmadé és egyéb takarmányok művelési és beavatványai módjaira. Irt *Lovénusz Edé*. Fordította, Ordóly Lajos. Ára ..... 4 kor.
 A fő-féle takarmánynevelés és termesztésük. A szarvas marcnyomó 46 ábrával. Ára ..... 4 kor.
 A buzavetemény neveléséről. Irt *Kemény Kálmán*. Ára ..... 1 kor. 10 fill.
 Az ipari és kereskedelmi növények ismerete és termesztése. Irt *Dr. Sipők Rodický József*. Ket kötet. Ára ..... 4 kor. 80 fill.
 Székes talajok öntözése és algócséves. *Hilgard* után fordította Trenta Péter. Ára ..... 2 kor.
 A dohánytermelés és kezelése. Irt *Práskovics Agost*. A szarvasmarcnyomó ábrával. Ára ..... 2 kor.
 Répatermesztés. Szerzője az országos gazdasági egyesület által kiirt pályázat nyertes. *Avonra F.* Ára 5 k. 20 fill.
 A burgonya termesztése. Irt *Osztay József*. Számos fametszettel ábrával. Ára ..... 3 kor.
 A lentermelés és kikészítés kézikönyve. Irt *Babay Zoltán*. Ára ..... 2 kor. 40 fill.
 Kendertermelés. Irt *Babay Nándor*. Ára ..... 3 kor.
 A gyümölcs-termesztés és gyümölcs-termelési emelése. Irt *Somló Henrik*, Fordította Gumul Vilmos. A szarvasmarcnyomó ábrával. Ára ..... 4 kor.
 A konyhakertészet. Irt *Borsányi István*. Ára 2 k. 40 fill.
 A kertészet általános kézikönyve. Kertészek, kertkedvelők és megérdeklők számára. Irt *Jäger H.* A negyedik bővített kiadás után fordította az a hazai

színe-jára alakította Benes János. Második magyar kiadás, 252 fametszettel. Ára díszes viszónoktételen 8 kor.
 A trágycsekész népszerű kézikönyve. Magyar gazdák számára. Irt *Kemény Kálmán*. Ára ..... 1 kor.
 Számos újalkítások amerikai szőlőkészítéssel. Irt *Molnar István*, a budai vinészakértőkérdő igazgatósági elölta. Ára ..... 2 kor. 40 fill.
 A szőlő- és borszat kézikönyve. Irt *Szénási István*. 150 ábrával, 3-İK kiadás. Ára 8 korona, költve ..... 9 kor. 60 fill.
 A szőlő- és borszat kézikönyve. Phylloxera elleni védekezésről. Irt *Reber Zoltán*. Ára ..... 3 kor.
 A rozstenyésztés a szabadban és eszerekben. *Östl* új című munkájának teljesen átdolgozott második kiadásából fordította Benes János. Tíz képből áll. Viszónoktételen. Ára ..... 1 kor 80 fill.
 Alapok a szarvasmarcnyomó ábrával. Irt *Miklóssy Ferenc*. Ára ..... 2 kor.
 A gazdasági szarvasmarcnyomó ábrával. Számos a szarvasmarcnyomó ábrával. Irt *Dr. Kosztány J.* Ára ..... 2 kor.
 A városi hulladékok értékesítése és a komposzt-készítés. Irt *E. Góthárd Ábrahám*. Ára ..... 3 kor.
 Az okzerek borszat készítéséről. Irt *Molnar István*. Ára ..... 1 kor. 20 fill.
 Teljesítés. A jelen idő követelményeinek megfelelő teljesítés. Irt *Körösi Vilmos*, Fordította Dr. Szentkirályi Alóca. Ára ..... 1 kor. 20 fill.
 Az aratás és betakarítás kézikönyve. Számos a szarvasmarcnyomó ábrával. Irt *László L. Pál*. Ára 3 kor. 60 fill.
 Egyzserű és kétlós gazdasági számvitelnek (könyvtartás) alapjai. Irt *Sporon Pál*. Ára 6 kor.
 Mezőgazdasági üzeman tudományos és gyakorlati alapon. Vezérfonal gazdaságok megvalósítása, felszerelés, berendezés és kezdése körül. Irt *Sporon Pál*. Ára ..... 4 kor.
 Gazdasági becslettan. Vezérfonal számvitel, részben, valamint egyéb gazdaságok és földterületek átszámításáról. Irt *Sporon Pál*. Ára ..... 4 kor.
 Jöszágnak rendezésének fontosabb kérdéseiről. Irt *Sármány József* dr. Az okz. magy. gazdasági egyesület által. Ára ..... 2 kor.
 A Lyka-féle pályadíjjal jutalmazott gazdasági munkája Ára ..... 2 kor. 60 fill.
 A hízleveskévelés mint eszközök a falusi népesség általános elhaltására. Gyakorlati útmutató az új szövetkezetek alakítására. Irt *Köfesszén F. W.* Fordította Dr. Szabó F. és Pólya J. Ára ..... 2 kor.
 Az allami halászati jövedelméről szóló összes törvények és rendeletek gyűjteménye és magyarázata. Irt *Országh Imre*. Ára ..... 4 kor.
 A vizsla idomítása. Irt *Kemény József*. Függelék a beteg és gyökérvételre. 2 javított és bővített kiadás, képekkel, viszónoktételen. Ára ..... 6 kor.
 A vizsla parforce idomítása. Oswald és Wora módzser nyomán Irt *Méhes Károly*. Képekkel viszónoktételen. Ára ..... 2 kor. 40 fill.
 Az angol vizsla és fajbéli tisztá tenyésztése. Irt *Könyvesi*

Kiadja az orsz. magyar vadászati védeleget. Négy kötet. Ára ..... 1 kor. 60 fill.
 Magyar-német és német magyar Vadászati és vadgazdálkodás magyarázata. Ára ..... 1 kor. 60 fill.
 Vadgazdálkodás gazdasági fanevelés, szaporítás és rendezése, valamint a kifelletett fák évenkénti kezeletése. Irt *Fischer Emil*, Új, ötödik kiadás. Ára 50 fill.
 Halatnak és haltenyésztésnek. Víz-édes víz-pályamunkáit 1807-ec. Három részben: Kriesch János, Kenessey Albert és Tasner Dénes. Köröcsborszája a m. t. Akadémia, Budapest. Ára ..... 2 kor. 40 fill.
 A mezei munkásviszonyok hazánkban. Irt *Miklóssy Nándor*. A m. t. akadémiá által az Elő Magyar Akadémia Bónosztó Törvényszék által jutalmazott pályamunka. Ára ..... 2 kor.
 Névtelen. Felsőbb tanulmányok és megfigyeléseink. Irt *Prandl J.* Fordította Pástor Béla és Lass Samu 336 a szarvasmarcnyomó ábrával. Ára ..... 6 kor.
 A mezőipari nemzetgazdaságtani elemlete. Irt *Roscher Vilmos*. Ára ..... 2 kor.
 Törvényességi állatorvosi állatorvosok és gazdák számára. Irt *Eisenmann Sándor*. Ára ..... 2 kor. 80 fill.
 Táblázatok az anyvnyok meghatározására. Irt *Köbel-Zimmerl*. Ára ..... 2 kor.
 A gazdasági vadság. *Pólya Jakab*. Ára ..... 7 kor.
 A hazi állatok hozata. Irt *Dr. Szabó Lajos*. Ára ..... 3 kor.
 A jelen idő követelményeinek megfelelő teljesítés. *Körösi Vilmos*. Ára ..... 4 kor.

Gazdák érdeklő törvények:

Az allategyesületi rendezésről szóló 1888. évi VII. t. c. z. Ára ..... 2 kor.
 Az allategyesületi rendezéséről szóló t. c. z. végrehajtási vonatkozó összes rendeletek gyűjteménye. Ára ..... 2 kor.
 Az új eszedtörvény (1876. XIII. t. c. z. Ára ..... 60 fill.
 Dohányjvedéki törvények (1887. XLV. t. c. z. és törvényesített szabályozásokról módosításokról. Ára 40 fill.
 Az új erdőtervény (1879. XXII. t. c. z. Ára ..... 1 kor.
 Fogvétel-törvény (1883. XXIII. t. c. z. Ára ..... 30 fill.
 A halászatról (1888. XIX. t. c. z. Ára ..... 40 fill.
 A gazdasági és ipari létesítésekéről (1898. XXIII. t. c. z. Ára ..... 60 fill.
 Párkányi (1894. XVII. t. c. z. Ára ..... 40 fill.
 Az allami halászati jövedelméről szóló 1888. XXXV. törvények. Ára ..... 80 fill.
 Az allami halászati jövedelméről szóló rendeletke gyűjteménye I. rész 4 kor. 20 fill. II. rész 1 kor. 20 fill.
 Közvetkötő a vámokról szóló 1890. t. c. z. Ára 2 kor.
 A mezőgazdaságról és mezőgazdaságról (1894. XII. t. c. z. Ára ..... 1 kor.
 A munkaadók és mezőgazdasági munkások közötti jogviszony szabályozásáról (1898. II. t. c. z. Ára 60 fill.
 Az új vadászati törvény. Ára ..... 24 kor.
 Ugyanaz magyar-német nyelven. Ára ..... 80 fill.
 A vizgéről szóló 1885. XXIII. t. c. z. Ára ..... 1 kor

Ezen könyvek egyenként rendelés csakis a rendszer 100 koronára, 100 koronára hozta árú könyvet 50 koronára, kettő-dreze. Az első részlet a szállításon utólag kifizetendő.

bolli ár kaphatók. Nagyobb megrendelésre a következő árleszállítás nyújtok: 60 korona bolli árú könyvet 30 koronára, 100 koronára felül egyszerre megrendelve számtalan 50% kedvezmény. A havi részlet a rendelt összeg 10% kedvezmény.

Egy-egy könyvről egyszerre csak egy példány rendelhető.

Az angol vizsla és fajbéli tisztá tenyésztése. Irt *Könyvesi*

A cég természet magának a jogot, hogy azon könyvek, melyek készület bizonyos mértékig elfogytak, a megrendelésekből utólag kifizet.

Az angol vizsla és fajbéli tisztá tenyésztése. Irt *Könyvesi*

Megrendeléseket kérjük az ill. látható rendeltetésnapot kifizetni és aláírva hoznak beállítás.

Gárdonyi és Társa könyvkereskedése Budapest, VII., Miksa-utca 8.

Ezen árleszállítás csak 1901. évi február hó elejéig marad érvényben.

Levigandó és borítékban alant cizégek beküldés

T. Gárdonyi és Társa cégnek

Budapest, VII., Miksa-utca 8.

A fenti előírás alapján megrendelem a következő műveket:

koronai ár helyett koronáért

füzetendő. koronás havi részletekben a szállítástól kezdődőleg a Gárdonyi és Társa cég pénztáránál Budapesten mindaddig míg a művek teljes ára törlesztve nincsen és kérem a könyvek megküldését. Jöszágban áll a özösek és le nem fizetett részleteket, portóköltséggel hozzájárításom mellett, postai megbízással bevonnai. A részletek be nem tartása az egész számla összegét esedékessé teszi. Az első részlet a szállításkor utóvétel.

Lakhely és kelet:

Név és állás:

Részletes árjegyzék kívánatra ingyen.

Megjelent a

**Gazdasági
Számveteli Naptár
1901. évre.**

SZERKESZTŐ,

SZILASSY ZOLTÁN.

az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület szerkesztő-főnöke.

Kiadja az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

Ára portomentes küldéssel egy korona 80 fillér (90 krajczár).

Egy díszesen s teljesen vászonba kötött, naptár részszerű és gazdasági tudnivalókkal ellátott nagy alaku egyszerű számveteli könyv, a melyet minden gasda számvetelésének bejegyzésére az egész éven át használhat.

Megrendelések

a „Köztelek” kiadóhivatalába BUDAPEST, IX., Üllői-ut 25. sz. intézendők.

